

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Iarna la Vilnius

Foto: A. Nevejin (A.P.N.)

DIN SUMAR:

*Auxiliarii colonilor
submarini*

*Cum arată
gindurile?*

La capătul lumii

*Obosește cine
lucrează prost, nu
cine lucrează mult*

DANSUL ORELOR

*De la cadranul solar la
ceasornic - omul ia măsura
timpului*

ANUL XXV

51

(1292)
19 DECEMBRIE 1969

La începutul începuturilor, oamenii adorau soarele, care le apărea ca o putere supranaturală. Poate că își dădeau seama de fuga timpului, dar aceasta se limita, pentru ei, la alternanța dintre lumină și umbră. Lumina însemna vinătoare și luptă, întunericul era sinonim cu odihnă și teamă.

Totul s-a schimbat în ziua în care un vânător mai inteligent

decît ceilalți s-a oprit o clipă, și-a înfipt în pământ nelipsita-i suliță și a privit în jurul lui. Și nu numai că a privit, ci a și văzut. El a observat că umbra suliței, ca și cea a arborilor, se mută o dată cu schimbarea poziției soarelui pe cer. Atunci s-a ivit probabil noțiunea că timpul care se scurge poate fi măsurat.

Documentar

DANSUL ORELOR

De la cadranul solar la ceasornic — omul ia măsura timpului

Principiul cadranului solar fusese descoperit! Descoperire la fel de importantă ca și descoperirea focului! Unde s-a petrecut acest lucru? În China? În Chaldea? În Egipt? Nu se știe și nu se va ști, desigur, niciodată. Cadranul solar se compunea dintr-un stilet — o tijă metalică — care-și proiecta umbra pe o masă cu orele înscrise pe ea. După Herodot și Diogene, Anaximandru din Miket ar fi inventat stiletul și ar fi perfecționat primele cadrane solare, în anul 544 î.e.n. În orice caz, 13 secole î.e.n., egiptenii foloseau deja cadranul solar, preluându-l ei înșiși de la babilonieni.

Obiect atât practic cît și ornamental, el a cunoscut de-a lungul secolelor o adevărată modă. Se afla pretutindeni — pe fațadele palatelor, bisericilor și clădirilor luxoase, ca și în piețele publice. În secolul XIII, un rege al Franței s-a văzut nevoit să mute câteva dintre ele, întrucît... încurcau circulația.

● Darul lui Harun al-Rașid

Dar soarele nu strălucește nici mereu, nici pretutindeni. Curînd omul s-a străduit să găsească aparate pentru măsurarea timpului, a căror funcționare să nu mai depindă de mersul soarelui. Așa au luat naștere clepsidra și nisiparnița.

S-a pretins uneori că nisiparnița nu a apărut decît prin secolul XVI al erei noastre. Eroare! Imaginea ei a fost găsită pe unele sculpturi egiptene. Dar trebuie să recunoaștem că în Evul Mediu a fost folosită din plin. Preoților le slujea pentru a măsura durata slujbei, navigatorilor pentru a calcula viteza corăbiilor. În Camera Comunelor din Londra s-a păstrat cu sfințenie un exemplar foarte vechi al cărui ciclu este de două minute. El era utilizat pentru a indica momentul cînd trebuia să sune clopotelul de începere a ședințelor.

Clepsidra este un ceasornic cu apă, a cărei invenție Vitruviu o atribuie mecanicului Ctesibius. De fapt, Egiptul, Iudeea și Babilonul cunoscuseră clepsidra. Grecii și romanii de asemenea. Și, cu mult înaintea lor, China și Japonia.

La origine, clepsidra era de o extremă simplitate. Ea se compunea dintr-un vas de argilă sau metal, umplut cu apă și suspendat într-o firidă. În partea de jos a vasului se racorda o țevă foarte îngustă. Apa se scurgea picătură cu picătură prin acest tub și cădea într-un recipient gradat, care arăta orele, după nivelul atins de lichid.

Sistemul fiind prea simplu s-a căutat imediat o perfecționare a lui. I s-a adăugat deci clepsidrei un flotor care, acționînd roțile, făcea să se miște un ac în fața unui cadran gradat: apoi au apărut diverse mecanisme, care animau niște personaje; în sfîrșit, uneori apa a fost înlocuită cu mercur. Devenind extrem de sensibilă, clepsidra trebuia manipulată de „persoane competente”, așa cum s-a întimplat în 490, cînd regele Theodorice a dăruit regelui Gondebault al Burgundiei o clepsidra.

După distrugerea centrului cultural din Alexandria de către califul Omar, arabii au asimilat ceea ce mai rămăsese din erudiția antică. Printre altele, ei au împrumutat și mijlocul de a perfecționa clepsidrele. Cea pe care Harun al-Rașid a trimis-o în 809 lui Carol cel Mare a trecut drept o minune în ochii Occidentului. Executată din bronz și împodobită cu figurine animate, era împărțită în 12 părți și se compunea din 12 bile care, căzînd una după alta într-un vas, arătau diferitele ore.

● O artă diabolică

Deși data exactă a inventării ceasului mecanic n-a putut fi stabilită niciodată cu precizie, ea a marcat o etapă capitală în istoria cronometriei, răspunzînd unei noi necesități — cea a unui timp invariabil.

Tradiția spune că primul orologiu a fost opera unui călugăr benedictin, Gerbert d'Aurillac, care a devenit papă sub numele de Silvestru II. Mecanic, astronom, fizician, geometru și matematician, d'Aurillac ar fi fost cel dintîi care a avut ideea să aplice o greutate cu rol motor la orologii. Un document, al cărui conținut trebuie luat sub beneficiu de inventar, stabilește ca dată de naștere a primului orologiu anul 996 și îl prezintă pe autor în termenii următorii: Admirabile horologium fabricavit per instrumentum diabolicum arte inventum. În treacăt fie spus, expresia „artă diabolică”, aplicată unui viitor rană

fel, din miniaturizare în miniaturizare s-au obținut ceasornicele, care la origine nu erau altceva decît foarte mici orologii de masă.

A trebuit însă să vină Galilei și mai ales Huyghens, pentru ca ceasornicaria, încetînd să mai fie un fel de artizanat superior, să se ridice la nivelul unei științe.

Impresionat de legănarea unei lămpi în catedrala din Pisa, Galileo Galilei a descoperit isocronismul, adică egalitatea de durată a oscilațiilor pendulului. Fiul lui Galilei a fost primul care a încercat construirea unui balansier vertical dar el nu a perseverat în a-

„două pumnale excelente, care aveau în interiorul minierelor două ceasornice aurite pe de-a întregul”. Aici, la reședința curții de Valois, se concentra toată viața mondenă și artistică a Franței, și chiar a Europei civilizate. Bineînțeles, prinții de singe și marii seniori doreau cu toții să posede asemenea jucării de lux.

Dar, din nefericire, opt războaie religioase, ca urmare a Reformei, vor însingera Franța între anii 1562 și 1598. În 1685 revocarea Edictului de la Nantes va izgoni peste hotare o întreagă populație — protestanții sau, cum li se mai spunea, hughenoții. Ei pot fi regăsiți uneori departe, în Germania unde — astăzi încă — numeroase familii poartă nume franceze. Ceasornicarii protestanți s-au stabilit însă de partea cealaltă a munților Jura, în Elveția, unde existau deja centre ceasornicăriști.

Să ne întoarcem în anul 1574 pentru a găsi la Geneva pe cel care a adus din Franța arta fabricării ceasornicelor, un meșter din Burgundia pe nume Charles Cusin. În munții Jura, unde se vor instala cei mai mulți dintre refugiați, Daniel Jean Richard — mort în 1741 — introduce arta ceasornicării, deschizînd un atelier la Locle în 1705.

Cu timpul, francezii exilați își fac loc în sinul comunităților elvețiene și sfîrșesc prin a se integra populației autohtone. Așa merg lucrurile pînă la revoluția franceză din 1789.

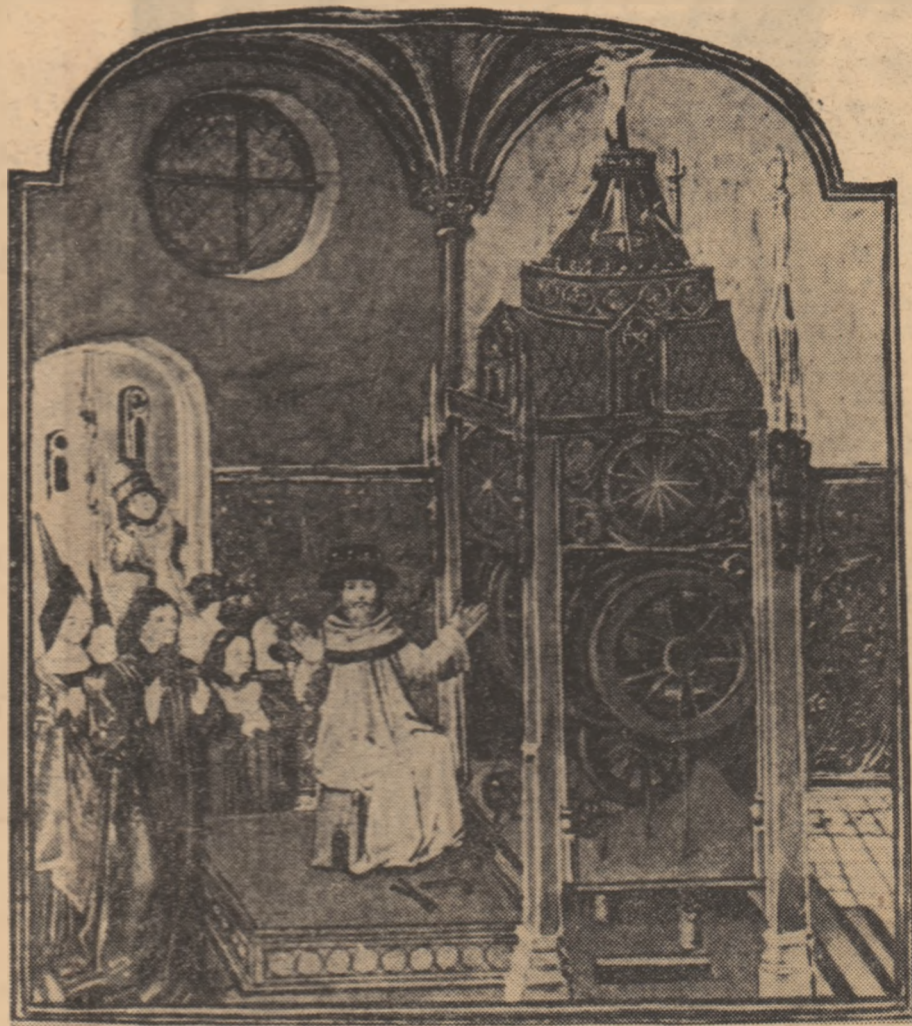
În 1793 are loc migrația inversă celei din 1685: plecarea în Franța — mai precis la Besançon — a unei părți importante a populației din Locle, „capitala” ceasornicarilor din munții cantonului Neuchâtel.

Factori care determină acest exod sînt de ordin economic (impozitul pe pîine și vin, interzicerea exportului de grîne și vite) dar mai ales politice. Regele Prusiei care era și conte de Neuchâtel considera totdeauna pe locuitorii din acest canton, și mai ales pe cei din munți, ca pe niște indivizi turbulenți și nesupuși. Suveranul nu vedea cu ochi buni fraternizarea dintre elvețieni și revoluționarii francezi, așa că, încă din 1790, a ordonat arestarea unui număr de ceasornicari, care au avut de suferit curînd pedeapsa proscrierii. Nu le rămînea altceva de făcut decît să treacă granița și să se instaleze într-o regiune care, din punct de vedere geografic, să semene foarte bine cu patria lor.

● Eleganții poartă două ceasuri

Să amintim un episod istoric destul de necunoscut. Puțin după 1760, cînd tulburările politice au provocat emigrarea ceasornicarilor din Geneva, Vol-

(Continuare în pag. 11-a)

Cleștele și ciocanul — uneltele ceasornicarului din urmă cu șase veacuri

este cel puțin amuzantă. În secolul XII, se cunoșteau roata dințată și clopotelul cu ciocan.

Automat primitiv, dar totuși automat, „ciocănarul” reprezintă una dintre cele mai spectaculoase îmbunătățiri aduse orologiului mecanic. Această figurină mare, confecționată din fier sau din fontă, reprezintă în general un om cu un ciocan care, acționat de un mecanism, lovește orele pe clopotul orologiului.

Orologiul mecanic a cucerit nu numai plebea; toți marii seniori au dorit să aibă unul pentru uzul lor personal, în ciuda prețului lor ridicat. În consecință, nu se mai puneau problema construirii de mecanisme monumentale, ci reducerea dimensiunii lor spre a putea fi introduse în locuințe. Ceasornicarii, care de cele mai multe ori erau și giuvaergii, au reușit să realizeze această modificare. În anul 1377 în registrele marchizului de Laborde se poate citi: „Douăzeci și șase de franci aur am plătit un orologiu portativ pe care l-am cumpărat de la meșterul Pierre de Sainte Beate, ceasornicarul nostru”. În 1389, ducesa de Burgundia trimitea după „meșterul orologiului din Dijon, ca să-l repare pe cel din iatacul său, care răsturnîndu-se se stricase cu desăvîrșire”.

S-a ajuns treptat la mici orologii de masă, adevărate opere de artă. Încetul cu încetul, noi dispozitive au permis reducerea dimensiunii orologiilor. Ast-

ceastă direcție. La 16 iunie 1657, Huyghens a prezentat în Olanda primul orologiu înzestrat cu un balansier pendular. Așa s-a născut pendula.

● Fabricat în Elveția

Născut la Haga în 1629, Christian Huyghens era un geniu universal. El a fost primul care a emis ipoteza ondulețiilor luminii, a descoperit inelul lui Saturn, a elaborat teoria pendulului compus și, în sfîrșit, a inventat arcul (resortul) în spirală. Această născocire din 1675 a rezolvat problema regulatorului ceasornicelor.

Așa a venit pe lume ceasornicaria modernă. Partea grea se terminase, începea finisajul. Secolele viitoare vor vedea afirmîndu-se adevărații artiști în arta ceasornicării, cît și pe tehnicienii din ce în ce mai specializați care-i vor înlocui pe ceasornicarii giuvaergii.

Dar unde și cînd s-a născut industria ceasornicării?

S-ar părea că în Franța, în secolul XVI: prima dintre breslele ceasornicăriști a fost recunoscută prin patente semnate de regele Francisc I la Paris, în iulie 1544. Orașele de provincie au urmat și ele cu oarecare întârziere, afară de Blois — primul centru al ceasornicării — unde se spune că însuși regele și-ar fi instalat un atelier la castel. La Blois, în 1518, Julien Gouldray a executat pentru Francisc I

documenta.
umentar documenta
entar documentar d
documentar document
umentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

EVADAȚII

Un „Heinkel” și-a schimbat destinația...

Rănit, în Iulie 1944, într-o luptă aeriană, pilotul Mihail Deviatcev s-a aruncat cu parașuta din avionul în flăcări. Cînd și-a recăpătat cunoștința, era prizonier.

După ce i s-au vindecat rănilor, scăpînd printr-un miracol de la moarte sigură, lui Deviatcev i-a încolțit în minte ideea unei evadări colective din captivitatea germană. În care scop a alcătuit, din prizonieri sovietici care munceau, ca și el, în condiții cumplite pe aerodromul secret din insula Usedom, un grup de nouă inși. Pentru realizarea planului, el intenționa să captureze un bombardier german. Lucru extrem de complicat, însă, mai cu seamă că Deviatcev pilotase numai avioane de vînătoare și nu știa să conducă bombardiere, și încă inamice.

...Dar într-o zi, la 8 februarie 1945, a sosit și mult așteptata clipă a evadării...

— Schneller!

Ordinul plesni, ca o lovitură de bici, spinările goale, scheletice ale prizonierilor care lunecară, se prelinseră, ai-doma unui șuvoi, printre rîndurile de paturi suprapuse, apoi se împrăștiară în lungul coridor al barăcii, după care se strinseră laolaltă și se îndreptară în hainele lor vîrgate, sumbre, spre ieșire.

Ca să strîngă așternutul și să se îmbrace deținuții nu aveau mai mult de un minut. Cine nu știa să se descurce în bătălia matinală pentru viață, risca să fie doborît la pămînt, schilodit, călcat în picioare. Cel mai bine era să te afli în mijlocul șuvoiului pentru ca să fii cîț de cîț sprijinit, purtat de colo-colo, așa cum și tu-i sprijineai pe alții. În ziua aceea căutam mai mult ca oricînd salvarea poziției din mijloc, unde mulțimea mă ascundea de ochii supraveghetorilor.

Mi-am făcut la repezeală patul. Eram ferm hotărît să nu mă mai întorc în baracă. M-am strecurat pe ușă și, la dracul cu ordinea, trebuia să-mi văd tovarășii. Cerul se înseninase. Era ziua cea mai potrivită!

Un pulover pe țigări

Prin nămeți, m-am furișat îndărătul barăcilor. În curte era întuneric, rece, dar un cuvînt îmi încălzea sufletul. Aș fi vrut să-l strig în gura mare:

— Astăzi!

Și ardeam de nerăbdare să trag un fum de țigară. De mult nu-i mai simțisem gustul; iar acum doream arzător să-mi văd tovarășii, să le pot striga: astăzi! — și să fumez.

Ivan Krivonogov era în mijlocul mulțimii de prizonieri, lângă baraca lui. Cînd mă văzu, mă prinse de braț mai sus de cot și mă strînse de-mi venea să strig de durere:

— Ce-i cu tine? Au să te caute.

— Astăzi... am îngăimat eu cu respirația tăiată.

— De ce ai venit așa repede?

— Nu vezi că cerul e spuzit de stele? Astăzi...

— ?!

— Fă-mi rost de o țigară.

— N-am.

— Scoate-ți puloverul și du-te de-l schimbă pe țigări — i-am poruncit ne-aiputîndu-mă stăpîni.

— Ce-ai înnebunit? Să-mi dau puloverul?

Simțeam că nu-l mai pot privi, cum era așa de pierit, de speriat, incapabil să înțeleagă ce însemna un cer senin după atîtea zile de ploaie și ninsoare, să priceapă de ce alergasem cu sufletul la gură la el.

— Schimbă-l! Micul dejun îl luăm aici, iar dejunul acasă.

Vanea respiră lacom aerul tare, încercă să spună ceva dar nu izbuti. I se tăiase răsufliarea. Într-o clipă își zvirli cîț-colo „mantaua”, zmluse de pe el puloverul și se mistui în mulțime.

De s-ar întoarce mai repede!

Se înapoie curînd. Îmi întinse două țigări. În fața noastră răsări ca din pămînt Koste-marinarul.

— Am văzut unde ai șters-o. Ești așteptat în baracă.

— Du-te și spune că nu l-ai gă-

sit. Ai înțeles? — îi repezi Ivan.

— Vrei să mă tăbăcesc?

Am tras un fum, dar m-a cuprins amețea, totul mi se învîrtea în fața ochilor.

— Nu pleci? se repezi Ivan la Koste. Atunci o să te tăbăcim noi ca pe o piele de ciine.

Am dispărut în mulțime. Mă furișam spre baraca lui Sokolov. Pentru actele mele de indisciplină ar fi trebuit să fiu pedepsit seara. Dar așa ceva n-avea să se mai întîmple. Nu mai eram sclav.

Am ajuns la blocul nr. 3. Volodka dădea dispoziții deținuților, care ce să faci. Cînd mă văzu, înlemni. Nu m-am apropiat de el, am așteptat să vină singur la mine.

— Ce s-a întîmplat?

— Astăzi!

— Mișka!

— Alerg la Nemcenko.

În gheretele lor înalte, sentinelele țineau mitralierele îndreptate spre noi. Dar ce mă mai priveau pe mine ei și armele lor? Curînd vom zbura deasupra lor, deasupra gardurilor de sîrmă ghimpată, deasupra odiosului Willy cel Negru, care va privi cu gura căscată avionul și nu va mai putea face nimic...

Nemcenko mă iscodi cu singurul lui ochi. Aceiași întrebare: de ce așa de vreme?

— Astăzi evadăm! Brigada trebuie alcătuită numai din oamenii noștri.

— Bine, fac așa cum spui — răspunse el.

Am mai trecut pe la Kuterghin, la Emeț. Fața buhăită, acoperită toată de vîntăi. Toți se uitau la mine ca la un nebun. Eram numai în cordare, numai nervi ajunși la capătul puterilor. Mă și smulseam din iadul acela blestemat, mă și vedeam la bordul avionului, zăream sub aripi pămîntul natal.

Am anunțat pe cine am putut. Trebuia însă să mă întorc în baracă, să ies împreună cu ceilalți în careu, la apel, așa cum făceam zilnic de mai bine de trei luni. Îmi aminteam perfect locul, care mi se înfipsea în creier ca sarea în rană. Printre cei doi inși din fața mea trebuia să văd un colț de baracă mai exact o palmă din zidul ei, nu mai mult. Trebuia să stau neapărat acolo. Pentru ultima oară.

Noile gînduri, noua stare de spirit îmi dădeau puteri înzecite. Nu mă mai temeam de SS-iști, pentru că zburam în văzduh, la comanda unui avion cu motoare puternice pe care știam cum să-l manevrez, știam încotro trebuia să mă îndrept.

Un ordin împărți mulțimea în două rînduri. Înainte de a fi trecuți în re-

vistă, supraveghetorii de barăci ne muștruluiău: „Mützen ab”, „Mützen auf”. Scoteam și ne așezam iar pe cap bonetele. Executam toate ordinele cu mare precizie.

— Stillgestanden!

„Pot sta și smirna dacă trebuie. Mă alinez perfect — dar pentru ultima oară”.

— Augen links!

Trebuia să privim spre stînga, unde se ivise comandantul. Dar cît timp i se dădea raportul pe flancuri, îmi puteam lăsa picioarele în voia lor. Pînă la mine răzbăteau frînturi din raport: cîți morți în 24 de ore, cîți bolnavi. Și, în sfîrșit, obișnuita frază: „În ziua precedentă n-a avut loc nici o întîmplare extraordinară”. Da? N-a avut loc? Bine, astăzi am să vă dau eu de furcă, blestemăților. O să plătiți cu capul, fiți siguri!

Comandantul înainta încet, plin de importanță. Pașii îi răsunau tot mai aproape. Sute de oameni își țineau respirația, își opriseră bătăile inimii. În sfîrșit, se opri lîngă noi și, după o clipă de tăcere, întrebă:

— Are cineva vreo plîngere?

Nimeni nu rupse tăcerea. În fața privirii, a glasului lui tot ce era viu încremenea: sentimente, durere. Era o liniște de moarte, lugubră ca într-un cavou. Orice plîngere era plătită cu viața.

„Să vedem cum ai să fii tu întrebast astăzi cîți inși au fugit cu avionul...”

Comandantul începu să inspecteze fiecare rînd în parte. Din turn se revărsa un fascicul puternic de lumină care-i scotea în evidență obrazul. Umbra comandantului se proiecta lungă, sinistră, spre noi. Îți era teamă s-o privești. Călaul ajunse în fața mea și se opri. Înalt, în uniformă nouă, cu un nas mare, ca un cartof, era fioros la vedere. Mi-am îndreptat privirea undeva în sus, în întuneric. Nu aveam voie să-l privim drept în față. Ne izbea cu bastonul de cauciuc. Mi se înmuieră picioarele. Ce-mi va spune?

Mihail Deviatcev

— Mai sus capul! — răcni el, împun-gîndu-mă cu bastonul în bărbie.

Am ridicat capul. Astăzi zburăm!

— Spre echipele de muncă, marș!

În sfîrșit. O greutate de o sută de puduri mi se prăvăli de pe umeri. Acum, spre aerodrom.

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj!

Oamenii se foiau de colo-colo, fiecare în căutarea echipei sale. Făcîndu-mi loc cu coatele, am pornit spre Sokolov.

Echipele se formau zilnic la voia întîmplării, încît de multe ori în cele două grupuri ale noastre de cîte cinci inși ne trezeam cu oameni pe care nu-i cunoșteam de fel, după cum nici ei, la rîndu-le, nu ne știau. Astăzi era însă mai important ca oricînd să pornim spre aeroport în formația de mult plă-nuită. Căci fiecare dintre noi avea atribuții precise. În plus, orice om nesigur ne-ar fi putut da peste cap planul. Încît, în rîstimpul de 10—15 minute în care echipele se formau și ieșeau din lagăr, trebuia să organizăm totul cu mare precizie. Misiunea principală o aveau Sokolov și Nemcenko. Ei puteau să trimită un om în alt grup și să-l înlocuiască cu altul.

Prima brigadă alcătuită din 45 de inși, porni spre poartă. Începu verificarea după listă, număratoarea și predarea „forței de muncă” în grija pazii. Patru SS-iști își ocupară locurile în față, în spate și pe flancuri, după care echipa se îndreptă spre obiectivul ei. Noi, două grupuri de cîte cinci inși trebuia să pornim imediat după ei. Sokolov era convins că în brigada noastră erau numai oameni de-ai lui, dar în ultimul moment se iviră complicații. Se strecurară și cîțiva „străini”, iar „ai noștri” nu erau în număr suficient.

Se iscă învălmășeală. Nu puteam ieși pe poartă în formația aceea. Cineva îl strigă pe Sokolov, care se afla în față, un altul scoase afară din rînd pe un „străin” și chemă din mulțime pe unul de-al nostru. În cele din urmă Nemcenko și Sokolov îi îndepărtară pe intruși și îi viriră în mijloc pe Serdiukov, Adamov și Emeț. „Înainte marș!”

— Eins, zwei, drei, vier — numără sentinela, împungîndu-ne pe fiecare în piept sau în spate. Cînd îmi veni rîndul mie, am simțit că trecusem parcă peste o prăpastie.

Nu vreau să-l slujesc pe călaul!

În spatele micului nostru grup se postă o sentinelă pe care o cunoșteam bine, un SS-ist înalt, blond, cu un nas corioat. Pentru cea mai mică greșeală ne izbea cu patul armei unde nimerea. După ce ieșea pe poartă, SS-istul dădea unui deținut geanta în care purta cu el o mască de gaze, o gamelă, o lingură și încă alte cîteva lucruri. Cel care o ducea pînă la aerodrom avea dreptul ca după dejun să răzuie ce mai rămăsese în gamelă și după aceea s-o spele. Timp de cîteva zile tovarășii îmi dăduseră mie geanta blondului ca să mă mai întrezesc puțin. Am apucat-o deci din nou cu un gest mașinal, dar numai de cîte mi-am amintit că în curînd monstrului avea să-i sune ceasul și am simțit o furie cumplită.

— N-o mai duc! Nu vreau să-l slujesc pe călaul — am rostit și am zvirlit geanta la pămînt.

Băieții se speriară. Unul dintre ei o ridică imediat, Sokolov țipă ceva către mine și își luă locul în coloană.

La intrarea pe aerodrom eram iar controlați. De obicei paza ne perchezitiona la repezeală, dar în ziua aceea ne temeam în mod deosebit. De fiecare dată luam cu noi o legătură de lemne uscate, stîngînțe sau vreascuri, ca să aprindem focul pentru sentinelă. Cîteodată SS-istul ne dădea și nouă voie să ne apropiem de foc. În ziua aceea, însă, în legătura de vreascuri ascunsesem o bucătică de fier.

Mihail Deviatcev
Anatoli Horunji

(Va urma)

PROZĂ

Viața și moartea unei tigroaice

...Toată toamna vinase prin preajma vizuinei, dar o dată cu venirea iernii animalele părăsiră lanțul de munți și tigroaica, abandonându-și pentru prima dată puil, o porni la drum lung. De pe culmile trecătoarei Mihailovski, coti spre mare, pe un drum de pădure. Vântul liniștit și sărat al mării îi răcorea botul fierbinte. Deodată, nările ei simțiră un miros cunoscut. Iși linse botul, sorbi cu nesaț aerul sărat și făcu un salt în desiş, apoi alte câteva și iat-o pe urmele proaspete ale unei turme de mistreți. Aceștia își făcuseră apariția de dincolo de linia ferată, din adîncu-

labele din spate, gata să sară în spatele victimei. Dar, deodată, masculul sforăi puternic și turma se întoarse, ca la comandă, spre ea. Tigroaica nu știa ce să creadă. Animalul bolnav încă nu se clintise, dar celelalte se îndreptau spre locul unde se afla ea. Tigroaica rămase câteva clipe nemișcată. Apoi, văzu o haită de lupi. Ceata cenușie pătrunse în poiană și se năpusti asupra mistreților, hotărîtă să-i ucidă pe toți. Părul de pe grumazul tigroaicei se zbirli. Cu un răget înspăimîntător, ea făcu două salturi, se năpusti asupra unui lup tinăr, îi

întoarse și părăsi Trecătoarea. Foamea o mîna din urmă. Desiși prin ceața groasă a nopții urme de mistreți și porni în căutarea lor. Urmele duceau spre mare, dincolo de șoseaua largă, asfaltată.

Rămase nemișcată toată ziua și deabia la căderea întunericului se ridică cu greutate și o porni agale spre casele de pe colină. Văzuse de multe ori satul acesta, scaldîndu-se în fumul hornurilor sale, dar numai de pe înălțimile munților Pidan. Il ocolise de fiecare dată. Acum însă, cu ultimele pu-

rile pădurilor și se îndreptau spre mare, spre pădurile nesfîrșite de stejari.

In ajun, o cireadă uriașă de vite trecuse pe același drum, cireadă pe care tigroaica o „păstorea” de aproape doi ani, răpindu-i din cînd în cînd animalele bolnave sau bătrîne. Pînă acum câteva clipe se simțise parcă părăsita, dar acum era foarte bucuroasă.

Intr-adevăr, într-o poiană largă zări spinările negre ale mistreților, care lunecau fără grabă pe zăpada imaculată. Se așeză cu labele întinse și își scutură capul. Turma era condusă de un mascul voinic. În spatele lui, alcătuiind un fel de clin, mistreți puternici brăzdau zăpada, în vreme ce animalele bătrîne și bolnave se țineau în coada turmei.

Tigroaica își alege drept pradă ultimul mistreț. Ostenit de drum, el își mișca greu picioarele, se clătina și se oprea adesea. Tigroaica se apropie de el. Vîntul se potolise și nu se auzea nici un zgomot; de aceea fiara își impuse cele mai mari precauții, nu voia să alarmeze turma. Îi plăcea să-și răpună victimele dintr-un singur salt și acum se apropia ușurel de viitoarea ei pradă.

Distanța se micșorase simțitor. Masculul din frunte se oprise și se auzea lîmpede șueratul din gîtlejul său. Răsuflea greu și începuse să rînească zăpada. Tigroaica își încordă cu putere

frînse coloana vertebrală și-l aruncă de o parte. Apoi, sări în spatele unei lupoaice. Aceasta încercă să-și arate colții, dar zbură și ea cit colo, răpusă în același fel cu feciorul ei. Tigroaica vru să-și continue acțiunea de pedepsire, dar fiarele singeroase se risipiră care încotro. Poiana rămase pustie. Doar cîțiva mistreți răniți se mai zăreau încă îndepărtîndu-se în grabă și lăsînd în urma lor dire de singe. Tigroaica îi urmări cu privirea, o vreme, apoi se întoarse spre lupoaică. După ce își potoli foamea, îngropă în zăpadă rămășițele de carne, își aruncă în spinare trupul lupului și, cu pași mari, se îndreptă spre vizuina ei.

La poalele unui masiv muntos, într-o grotă adîncă, pe un așternut moale din ierburi și frunze, se odihneau puil. Cînd o auziră o zbughiră din culcușul lor cald și ieșiră în întîmpinarea mamei. Ea le adulmecă, cu nesaț, urmele prin zăpadă și îi conduse la izvor. După ce își potoliră toți setea, își linse puil, care se gudurau în jurul ei, și se îndreptară spre pradă, caldă încă. Simțind mirosul de singe, cei mici se aruncară, mirînd de plăcere, asupra stîrvului. Mama se lungi alături, își întinse labele obosite, își puse capul pe ele și adormi.

A doua zi, fără să se fi atins de pradă ce-o adusesse, tigroaica părăsi vizuina, făcu un salt zgomotos și se îndreptă spre locul unde ascunsese rămășițele lupoaicei. Dar părul de pe coamă i se zbirli de furie și mirînd începu să scotocească cu labele prin zăpadă: carnea dispăruse. Nici un fel de urme. Doar niște troiene adunate de vînt.

Flămîndă și furioasă, mormăind fără încetare, tigroaica porni pe urmele haitei de lupi. Ajunse la Trecătoarea cea Mare și i se păru că zărește niște luminițe jos, risipite pe coastele dealurilor, ca niște fire de beteală. Se oprî și se uită la ele, fără să simtă asprimea vîntului...

Avea treizeci de ani. Numai bunul dumnezeu al tigrilor știa ce întînderi fără capăt străbătuse în căutarea hranei, de cîte ori fusese în pragul morții. Numai ea rămăsese în viață, dintr-o foarte numeroasă familie, după ce îi fusese dat să audă mii de împușcături, să-și vadă suratele însingurate și neînsuflețite, să scape, nu o dată, din miinile oamenilor...

Vîntul aduse, din vîlcelele de la poalele trecătorii, miros de om. Tigroaica scormoni cu privirea depărtările, se

teri, făcu cîțiva pași și se apropie de izbele aflate în vatra satului. Nu știa nici ea de ce făcuse acest lucru. Nu mai avea putere să lupte pentru existență, dar nici teamă nu-i mai era. Speră că întîmplarea îi va scoate în cale o bucată de carne. Stătea și aștepta, cu o labă ridicată în sus.

Cocoșii satului își făcură auzit glasul. Apoi, de undeva scrișul o ușă și răsună un glas omenesc. Tigroaica își întoarse capul. Glasul de om nu-i promitea nimic bun, o înspăimîntase toată viața și o sili să se întoarcă din drum.

Înainte de a răsări soarele, ocoli satul, coborî spre riu și căută o copcă. Sparse gheața cu lovituri de labă, își potoli setea, cercetă împrejurimile și dispăru în crîngul de aluni.

Un dulău lăptos se ivi, gonind din sat. Coada tigroaicei lovi de cîteva ori zăpada, semn că era foarte emoționată. Cîinele coborî pe cărare la malul rîului și se uită împrejur. Pe urmele lui — două femei, cu căldările de apă. Dulăul, dînd din coadă și sîrînd voios, se apropie de copcă. Era foarte aproape. Răsuflearea lui și un miros dulceag pătrunse în nările tigroaicei. Instinctul îi porunci ce să facă. Se smulse dintr-o săritură de pe jos, trecu în zbor peste crîng, auzi strigătul de uimire al femeilor, lătratul scurt al cîinelui, zgomotul coastelor lui care se frînseseră în botul ei și dispăru, împreună cu sărăcicioasa-i pradă.

Goni cîțiva kilometri, fără popas: era pentru prima dată în viața ei cînd se atinsese de ceva ce aparținea omului și, tot pentru prima dată în viață, era îngrozită. Strîngînd cîinele în bot, se îndreptă spre vizuina ei, ocolind poienile, sîrînd peste buștenii ce-i ațineau calca, așteptîndu-se mereu la gloanțele puștilor de vînătoare.

De la o vreme, însă, încetă să mai ocolească drumurile deschise și o luă pe cărările țiate în zăpadă. Nu se mai temea pentru viața ei, dar îi răsunau, încă, în urechi chemările beznașăduite ale puilor și alerga beznașăduite în drum îi apăru o izbă, o ocoli și o luă de-a dreptul prin zăpada afinată, spre culmile Ciandalazii. Întîlnirea cu omul nu-i putea aduce nimic bun.

Spre dimineață, în liniștea înghețată, se auzi zgomotul unei ramuri frînte. Răsunase stîns și nefiresc. Tigroaica se întoarse, instinctiv, se sprijini pe o țară pe piciorul care o durea, căzu și rămase așa, ascultînd o bună bucată de vreme... Apoi se ridică și făcu cîțiva pași, cu mullă greutate... Deodată, toată pădurea fu împintă de bubuitul împușcăturilor. Munții se clintiră din

loc, pămîntul acoperit cu o manta groasă albă, copacii, cerul și stelele — totul începu să se învrtească în jurul ei. Tigroaica se clătina și căzu cu botul în zăpadă. Vuietul înfricoșător zbură deasupra colinelor și se cufundă în desişul mării...

Viktor Ivanov

INTERVIU

Cu Alan Sillitoe despre...

Nu de mult, cunoscutul romancier britanic Alan Sillitoe a fost din nou oaspele revistei sovietice „Inostrannaja Literatura”. Cu acest prilej, scriitorul a vorbit cu unul din redactorii revistei despre cîteva din preocupările sale actuale.

El a început prin a relata cum a scris scenariul de film despre viața lui Ernesto Che Guevara :

„Prietenul meu, regizorul Antony Richardson, m-a întrebă odată dacă nu m-ar tenta ideea de a scrie un scenariu despre Che Guevara. Tema mi s-a părut atrăgătoare, dar a scrie despre Che Guevara s-a dovedit o treabă nu prea ușoară, deoarece nu știam chiar atît de multe lucruri despre el. I-am citit cărțile, „Experiența războiului de partizani”, „Jurnalul bolivian”, am mai făcut și alte lecturi despre revoluția din Cuba. Am chibzuit îndelung, împreună cu regizorul, la ce perioadă din viața lui Che Guevara să ne oprim pentru film și am ales ultimii zece ani din viața lui.

Che Guevara are numeroși admiratori nu numai în America Latină, dar și în Europa, mai ales în rîndurile tineretului. Pe mine m-a interesat, în primul rînd, Che Guevara — omul și nu mitul. Eu presupun că fiecare personalitate marcantă trebuie socotită, înainte de orice, ca un om — fără a-l ridica deodată pe un pedestal — străduindu-te să-i înțelegi ideile, convingerile și atitudinile ca esențe ale caracterului său.”

În continuare, Alan Sillitoe s-a referit la romanul ce se află pe masa lui de lucru. Este vorba de al treilea volum al unui ciclu, care a început cu „Moartea lui William Paster” și „Copacul în flăcări”.

„Munca la scenariu, a spus el în continuare, mi-a dat peste cap toate planurile și a trebuit să intrerup lucrul la romanul pe care-l începusem. De altfel este încă devreme să vorbim despre el. Există scriitori care își alcătuiesc dinainte notițe și conspecte. Pentru mine, însă, procesul scrierii unui roman se confundă cu procesul creării lui. Așa, de pildă, atunci cînd am scris „Moartea lui William Paster” și-am ajuns la jumătatea romanului, nici prin cap nu-mi trecea că va avea un personaj — pictorul. S-a ivit pe neașteptate. Cînd Frank s-a certat cu iubita lui și a ieșit din casă îndreptîndu-se spre han, a întîlnit, la intrare, un necunoscut: era pictorul. L-am introdus în roman cu totul pe neașteptate, iar în volumul doi al trilogiei, „Copacul în flăcări”, a devenit unul din eroii principali.

EDITORIALE

Bilanț la sfîrșit de an

„Sovetskaia Rossia” este una din principalele case editoriale din Uniunea Sovietică. Bilanțul activității ei, alcătuit la sfîrșitul acestui an, include numeroase realizări semnificative. Aici au văzut lumina tiparului cîrțile lui M. Șolohov, L. Leonov, K. Fedin, L. Sobolev, L. Martinov și alții. Volumul lui Mihail Svetlov, „Versurile ultimilor ani” purtînd emblema editurii, a fost distins cu premiul „Lenin”, iar cartea lui N. Mihailov „Rusia mea”, cu premiul „Gorki”.

Activitatea editurii „Sovetskaia Rossia” va continua, cu aceeași intensitate, și în anul ce vine. Ea va tipări o scamă de colecții de mare tiraj, va oferi publicului numeroase titluri de versuri și proză ale unor scriitori consacrați, ea și ale unor debutanți, ce urmează de abia să fie consacrați de critică și de sufragiile cititorilor.

cartea
cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea

OCEANOGRAFIE

Auxiliarii colonilor submarini

În mările și oceanele globului se pescuiesc anual circa 45 de milioane de tone de pește, cu alte cuvinte abia un procent și jumătate din alimentația omenirii, deși proteinele sub formă de pește, crustacee și moluște se găsesc în ocean în cantități mult mai mari decât s-ar putea consuma nu numai astăzi, ci și în anul 2000, când se crede că populația globului va atinge șapte miliarde. Oricum, însă, imensele rezerve în hrană ale suprafeței lichide a Terrei încep să atragă din ce în ce mai mult atenția specialiștilor, care se află în căutarea celor mai raționale și eficiente metode de exploatare a acestora.

care dau dovadă. Elefanții de mare și otariile învață foarte repede misiunile ce li se încredințează, se pot afunda între 70—130 m și rămân în imersiune 45 de minute. Iar o specie de efefant de mare (foca lui Weddel) se poate afunda chiar pînă la 600 m! Înhamate, otaria, elefantul de mare, prietenoase cu omul, ar putea, datorită însușirilor lor, fi comparate cu ciinele eschimos și, respectiv, cu un atelaj de boi.

Cele mai cunoscute mamifere marine sînt marsuinii și delfinii. Un astfel de animal poate remorca o jumătate de tonă: va fi viitorul cal de mare; Beluga (balena albă) ar putea înlocui, remor-

Un candidat posibil

Una din soluțiile propuse, opusă metodei industriale care extermină fauna, este aceea a menajării resurselor marine așa cum sînt menajate cele ale pămîntului, prin înlocuirea a ceea ce s-a distrus prin consum. Este soluția cultivării raționale a algelor, a „creșterii” diferitelor specii de pește atât pentru consumul direct cît și pentru fabricarea de făină destinată îngrășămintelor pentru sol, produse cu un conținut bogat de proteine și economice de obținut și, în același timp, a distrugerii dăunătorilor ca temutele stele de mare care strică echilibrul biologic, despre care am mai scris. Experiențele se află în curs. Dar, în ziua cînd noii „cow-boy” sau mai bine zis „fish-boy” ai adincurilor marine se vor fi instalat pe fundul mărilor, ei vor simți necesitatea — spre a supraviețui turmele lor cu cochilii și înotătoare și inspecta domeniile — a ceva asemănător cu dulăii de stînă și caii. Deoarece, ca și în cazul oilor sau turmelor din Pampa, șeptelul acvatic va trebui supraviețuit, triat și adunat la un loc întocmai ca pe uscat. Cai există și acum: scuterele submarine și „Pegașii submarini” sau torpilele electrice pe care le incalcă acvanauții. Aceste mijloace de locomoție costă însă scump, iar viața bateriilor e limitată. Și atunci, de ce n-ar fi folosite în acest scop unele specii de pești de mari dimensiuni — mamiferele marine?

În afară de aceasta viitorii coloni submarini, prospectorii de petrol, pescuitorii de epave sau constructorii din adîncimi vor mai trebui să transporte diferite încărcături. Or, sub apă, mișcările omului devine greoaie, încît greutatea nu pot ajunge prea departe și rapid la destinație. Experiențe recente au demonstrat, însă, că un mamifer marin dotat cu un harnașament special poate remorca de trei ori greutatea lui. Mai intervine în fine, un ultim capitol, poate cel mai important, acela al oceanografiei. Unul din visurile specialiștilor în acest domeniu, mereu în căutare de mijloace ieftine de cercetare a abisurilor lichide, este supraviețuirea și recuperarea instrumentelor de înregistrare și măsură pe care le folosesc, a camerelor automate, a carotelor etc. Pentru ei, mamiferele marine ar fi asistenții neobosiți și inteligenți de care au ațta nevoie.

Acestea ar fi misiunile. Dar, dintre rudele noastre cu sînge cald, mamiferele revenite în mediul acvatic, care ar putea fi recrutați cei mai calificați să secondeze omul? Sirenienii, care au dat naștere mitului sirenelor — dugongii și lamantinii — e puțin probabil că vor putea fi interesați într-o activitate oarecare, întrucît sînt sedentari. În ce privește însă pinipelele — otariile, focile, elefanții de mare și morsele — cercetătorii sînt realmente impresionați de inteligența și spiritul de colaborare de

cînd aproape o tonă, un atelaj de reni. Și mai sînt balena pilot (globicefalul), pseudo-orca, hiperodonul, animale superbe foarte sociabile care, supuse la antrenamente, dovedesc remarcabile facultăți de adaptare la diverse activități. În ce-o privește pe Orcinus orqua sau balena ucigașă, pînă de curînd se credea că nimeni și nimic nu poate scăpa ferocității ei distrugătoare, dinților ei ascuțiți ca pumnalele. Și totuși, experiențe recente au dovedit că acest animal cu o greutate pînă la zece tone, cu un creier de șapte ori mai mare ca al unui elefant și dotat cu o inteligență remarcabilă nu este un dușman al omului, ci se complăce în tovărășia acestuia și deci îi poate fi folosit în fermele submarine. La fel ca și cașalotul despre care celebrul doctor Lilly, specialist în studierea creierului odontocetelor, afirmă că posedă un „creier de primă clasă de o complexitate comparabilă cu cea a creierului uman”. Încît nu-i greu de imaginat posibilitățile, potențialul unui ordinator de o asemenea importanță! Se știe că acest gigant al oceanelor poate plonja pînă la 1100 metri adîncime și chiar mai mult așa încît, dotat cu un harnașament special, ar putea fi folosit la instalarea conductelor submarine, la salvarea navelor eșuate sau a unui submarin, dînd randamentul mai multor turme de elefanți.

MICROBIOLOGIE

Unde se ascund virusurile între epidemii?

Pînă nu demult, interesul cercetătorilor era atras mai cu seamă de lupta pe viață și pe moarte dintre celule și virusuri, luptă din care celulele ieșeau de obicei învinge, „producînd” o sumedenie de noi fragmente de virusuri gata și ele de atac. Astăzi, însă, specialiștii în materie sînt tot mai mult interesați de infecțiile virotice.

Virusul, acest principal regulator al funcțiilor celulare, consumă în vederea reproducerii numai 20 la sută din totalul informațiilor genetice. Restul de 80 la sută conține informații necesare activității de transformare a celulei. Une-

ori acest lucru se soldează cu o infecție virotică cronică.

Deocamdată se știe încă prea puțin despre mecanismul de evoluție a infecțiilor virotice cronice. Se bănuiește că echilibrul care se stabilește la un moment dat între celulă și virusuri se realizează datorită unor substanțe antivirotice, a interferonului, de pildă, pe care celula îl „fabrică” ca răspuns la acțiunile virusului. Adepții unei alte ipoteze afirmă, însă, că materialul genetic al virusului se „cuplează” cu cel celular și cînd celula își reproduce aparatul regulator, reproduce de fiecare dată și virusul. Așa ar apărea, prin urmare, infecțiile cronice.

Virusul nu-și anunță întotdeauna prezența. De aceea el nu poate fi separat de celulă și trăiește în ea, se înmulțește și chiar îi modifică particularitățile. Încercînd să reproducă o infecție virotică cronică, colaboratorii Institutului de virusologie din Moscova au infectat cîteva celule umane cultivate în laborator cu virusul gripei A foarte răspîndită în ultimii ani. După cîteva generații de celule s-a observat că semnele acțiunii virusului asupra celulelor au scăzut treptat, pentru ca apoi să dispară cu desăvîrșire. Nici unul din procedeele cunoscute nu a putut separa virusul de celulele infectate. De fiecare dată el dispărea și nu mai dădea de știre multe luni. Într-un tîrziu, însă, reapărea.

Prima reacție la revenirea virusului „mască” al gripei era moartea fulgerătoare a celulelor. Virusul se modifica, devenea agresiv, căpăta proprietăți noi, primejdioase pentru viața celulelor care menținuseră atîta vreme existența inamicului bine ascuns în ele. Dar și celulele ineseși se modificau. Contactul îndelungat cu materialul genetic al virusului le modifica caracterele ereditare. Începeau să manifeste însușiri maligne, între care o putere de creștere nelimitată.

Dramatica poveste a infecțiilor cronice a ridicat o sumedenie de probleme. Cum se „cuplează”, de pildă, materialul genetic al virusului cu aparatul ereditar al celulei? Sau de ce renunță virusul după un timp la „mască”? În sfîrșit, ce mecanisme determină transformarea unor celule normale infectate cronic de virus în celule maligne și în ce măsură sînt valabile rezultatele obținute pe celule cultivate în laborator pentru întregul organism?

Acestea și alte probleme vor sta și în viitor în centrul atenției virusologilor. Dar experiența cercetătorilor moscoviți, cu toate că în multe privințe încă nu prea clară, a dus la o concluzie concretă deși deocamdată doar în stadiu de ipoteză.

Epidemiile de gripă se răspîndesc, după cum bine se știe, periodic cuprînzînd milioane de oameni și pricinînd mari pagube economice. De unde vine însă virusul? Unde stă el ascuns în răstimpurile dintre epidemii? De ce nu seamănă niciodată un virus al gripei cu predecesorul său? Este el atît de diferit încît trece cu ușurință bariera de protecție imunologică ridicată de om?

O explicație ar putea fi menținerea virusului în organismele cronic infectate. În aceste organisme ar fi posibilă reînnoirea genetică a virusului din care renaște apoi cu însușiri mai primejdioase. În lumina acestei explicații experiențele cercetătorilor moscoviți ar putea fi privite ca un model artificial al unei epidemii gripale și al perioadei dintre epidemii. Reeditarea lor în laborator ar îngădui să se prevadă într-o oarecare măsură sensul în care urmează să se modifice în viitor însușirile virusului gripal.

Șta știința știința știința și
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

FIZIOLOGIE

48 de ore într-o zi

Lipsit de vîz, miros, auz, gust și pipăit sau, mai precis, pus în condiții în care simțurile nu-i pot da nici o informație, omul înnebunește. Diverse experiențe au arătat că el nu poate suporta multă vreme lipsa mesajelor senzoriale. Dar în afara acestor repere, există și alți factori care fac parte integrantă din existența noastră și de care nu ne putem dispensa, cel mai important fiind timpul. Ne petrecem viața alternînd veghea cu somnul în proporția medie de 16 la 8 ore. Excepționînd mici variații datorite împrejurărilor, nu există om, animal sau plantă care să nu fie supus acestui ritm de 24 ore. Dar ceasul biologic al ființelor vii, care se „ia” după ora și lumina zilei, reglează — cum am mai arătat și cu al prilej — nu numai veghea și somnul, ci și temperatura corpului, secrețiile hormonale, bătăile inimii, influxul nervos, tonusul muscular etc., etc. Este însă acest ceas „potrivit” o dată pentru totdeauna? Nu ne rămîne decît de studiat în amănunt ciclul de 24 ore pentru a „raționaliza” cît mai mult activitățile curente? Sau putem spera că omul va reuși să-și modifice ritmul în funcție de împrejurări? Sînt întrebări surerate de unele realități din ultimii ani.

Astfel, personalul navigant al liniilor aeriene comerciale trece prea repede peste mai multe fuse orare și uneori resimte neplăcut acest lucru; intrarea în funcțiune a avioanelor supersonice va duce situația aproape pînă la absurd: deplasîndu-se prea iute oamenii vor trebui să se odihnească cîteva ore sau chiar zile pentru a se adapta la un ritm nou. Și în zborurile cosmice omul este rupt de rutina zilnică; dacă memoria biologică și reperele sociologice (ceasuri, calendare, ziare, radio) nu l-ar îndemna să urmeze ciclul obișnuit, nu se știe după ce ritm ar trăi.

— Pe ce desenezi trogloditule, n-ai destul loc pe pereți?

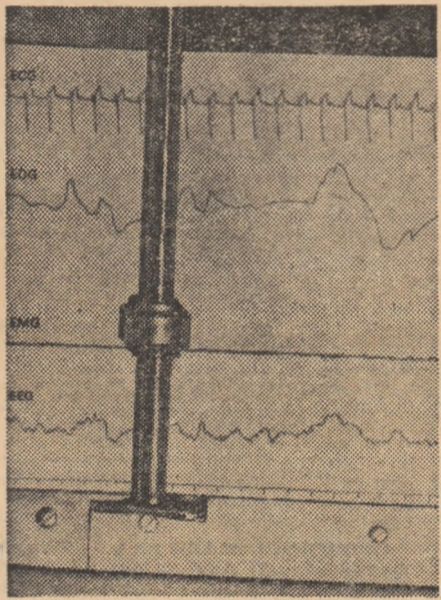
Desen de E. Gurov

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tel
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica t
tehnica tehnica tehnic
tehnica tehnica tehnica t

că sînt susceptibile de modificări fără tulburarea echilibrului organismului. Socotind că oferă cele mai interesante perspective, specialiștii s-au oprit asupra modificării raportului dintre somn și veghe încercînd să statornicească ritmul bicircadian (de 48 de ore). Anul acesta, locuința subterană a unui cobai voluntar a fost iluminată 36 de ore în șir și lăsată în întuneric alte 12 ore. Subiectul de experiență s-a adaptat perfect și a trăit astfel 3 luni fără să dea semne subiective sau obiective de oboseală. În baza acestui rezultat se poate imagina — evident cu prudența de rigoare înainte de repetarea experienței — că omul posedă un sistem de reglare care-i permite să scurteze timpul necesar pentru a-și reface forțele. Experiențe făcute pe animale sugerează că reglarea, de origine nervoasă, s-ar produce într-una din fazele somnului. Dacă acest lucru se confirmă, s-ar putea ca oamenii să ajungă într-o bună zi, probabil cu ajutorul unor medicamente, să-și petreacă numai un sfert sau o cincime din viață odihnindu-se, în loc de o treime cit pierd acum.

Din aceste motive s-au făcut, mai cu seamă din 1962 încoaie, o serie de experiențe de trai „în afara timpului”. În total circa 50 de voluntari au petrecut pînă acum de la cîteva zile pînă la 6 luni complet lipsiți de orice reper temporal natural (lumina zilei) sau sociologic, respectiv în încăperi special amenajate pe sol, sub apă sau sub pămînt. Voluntarii au avut nu numai meritul de a se izola, ci și de a accepta să li se facă tot felul de analize și

Intregistrarea la distanță a mai multor activități fiziologice; electrocardiogramă, electrooculogramă, electromiogramă, electroencefalogramă.

măsurători și uneori să ducă o activitate care ar fi excedat curînd pe majoritatea oamenilor. Numai culcarea, scularea și mîncatul erau lăsate complet la voia lor, cu condiția să-și anunțe de fiecare dată supraveghetorii prin telefonul care-i lega în permanență de ei.

Cu mici excepții, după un număr variabil de zile, toți participanții la experiențe și-au modificat ritmul de odihnă și activitate în sensul prelungirii celei din urmă. Incetul cu incetul mulți au ajuns la perioade de 48 ore (36 ore de veghe și 12 de somn), iar unii chiar la virfuri de 72 ore (din care peste 50 ore de activitate continuă).

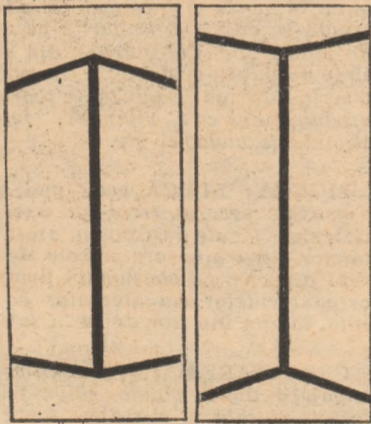
Aproape concomitent și-au modificat ritmul mai multe funcții fiziologice, ca de pildă: somnul, mișcările globilor oculari, pulsul, temperatura, eliminarea apei și sărurilor. Urmărirea perioadelor adoptate de aceste funcții, care a dat la iveală prelungirea și decalarea lor față de cele circadiene obișnuite, a corespuns modificărilor survenite atunci cînd omul trece o serie de fuse orare. Rezultate similare a dat și o experiență de alt gen efectuată în Antarctica în timpul zilei polare cînd lumina este practic constantă. Două echipe au primit, fără să știe, ceasuri falsificate. Aparent, ele împărțeau timpul tot în 24 de ore; în realitate, pentru o echipă se scurgeau 21 iar pentru cealaltă 27 de ore. După cîteva săptămîni s-a constatat că temperatura corpului și eliminarea apei și electroliților își modificaseră ritmul în concordanță cu ora arătată de ceasurile purtătorilor. Se poate presupune deci că ritmurile interne nu sînt înscrise în patrimoniul nostru genetic și

FIZICĂ

Indispensabilele iluzii... optice

Nu toate simțurile au aceeași greutate în fața judecății noastre. Pipăitul ne pare cel mai sigur. Și, dimpotrivă, acordăm prea puțină încredere la ceea ce ne este revelat de către urechi. Nici un judecător nu s-ar încumeta, de aceea, să formuleze o acuzație bizuindu-se pe lucruri numai auzite, nu și văzute. În schimb, vîzul ne pare un simț nobil, iar cînd spunem „martor ocular” desemnăm un ins în care avem o încredere ce nu poate fi pusă sub semnul îndoielii. În ciuda locului pe care fotografia, cinematograful, televiziunea îl lasă trucajului, acestea n-au izbutit totuși să ne zdruncine încrederea noastră instinctivă, ba se poate spune chiar că au confirmat forța încrederii noastre în lucrul văzut.

Din fericire, omul de știință se sprijină mai mult pe experiență decît pe simțurile sale. Căci nici unul dintre ele nu poate fi socotit într-adevăr „sigur”. Orice școlar cunoaște, de pildă, experiența de fizică distractivă prin care, încrucîșînd degetul mare cu arătătorul, și ținînd o bilă între virfurile lor, i se pare că, în loc să simtă sfera acolo unde ea atinge într-adevăr degetele, o simte de cealaltă parte a fiecărui deget. După cum oricine știe că obiectele mici ne par mult mai grele decît obiectele mari de aceeași greutate. În felul acesta nu facem însă decît să ne dăm seama de rolul înșelător al vîzului, într-

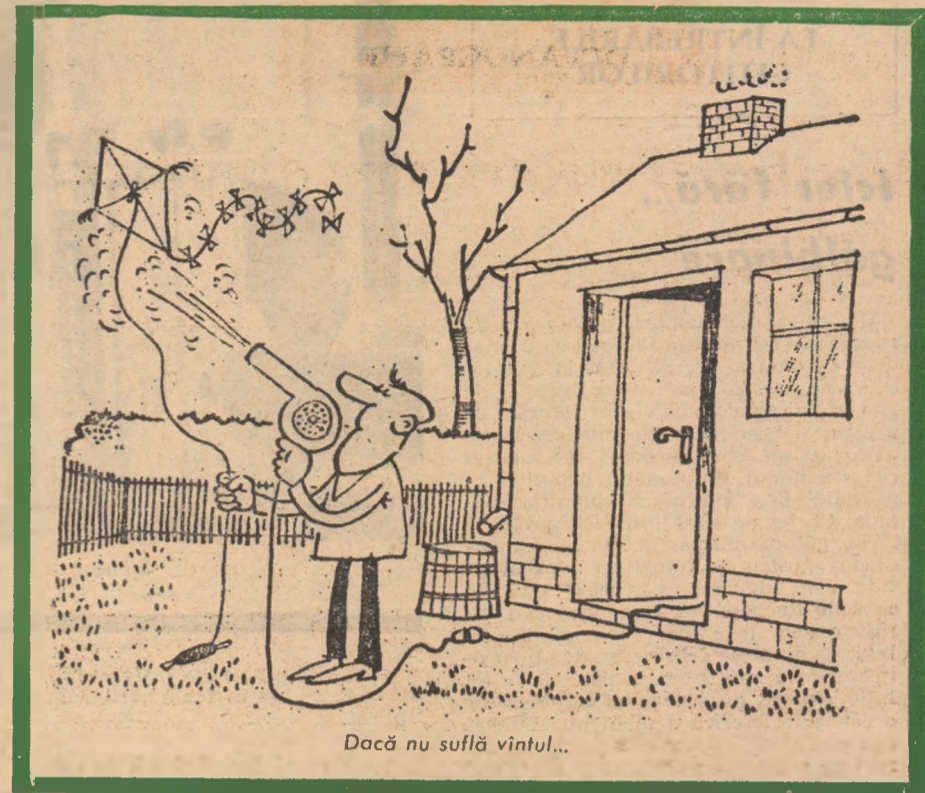

Cele două linii verticale sînt egale. Dar ele sînt resituate de creierul nostru într-o perspectivă cu trei dimensiuni. Figura din stînga, corespunde cu marginea exterioară a unui volum cubic, cea din dreapta cu unghiul cel mai depărtat al interiorului unei încăperi. Tocmai din cauza acestei presupuse îndepărtări tinde și creierul nostru să o mărească.

cît aceste iluzii ale pipăitului se datoresc ochiului.

S-a observat că, în fața unui desen în perspectivă, prezentat pe un suport plan, creierul are tendința de a compensa micșorarea presupusă a imaginilor în funcție de o eventuală distanță.

După cum și mișcarea poate fi un izvor de iluzii. Piloții și, mai ales, astronautii și-au dat bine seama de asta. Dar fenomenul a fost constatat și în alte domenii. Privind un microscop avem de multe ori impresia că mediul celular se află într-o intensă agitație. Realitatea este însă alta; mișcările

Dacă nu suflă vîntul...

reale sînt foarte încete. Dar dacă ne amintim că un microscop mărește, să spunem, imaginea de o mie de ori, ceea ce face ca o miime de milimetru să pară a avea o lungime de un milimetru, o particulă ce descrie această miime de milimetru într-o secundă dă impresia că străbate un milimetru în acest interval de timp. Cu alte cuvinte și viteza e, aparent, înmulțită cu 1000.

Aceste exemple — și multe altele care stau la îndemîna oricui — ne arată că iluziile optice, departe de a mai trebui să fie socotite un izvor de greșeli pot fi, dimpotrivă, un mijloc de cunoaștere, nu însă a obiectului observat, ci a celui care observă, a ochiului nostru și, prin urmare, și a creierului uman. În aceste împrejurări, iluzia optică tinde să devină, într-o măsură din ce în ce mai mare, pentru fiziologi, neurofiziologi, specialiști în comportament pirghia ce le va permite să înțeleagă lucruri rămase mult timp inaccesibile. De altfel, specialiștii se și întrebă dacă e corect să se vorbească de un defect al vîzului sau al percepției cînd se amintește de iluzii optice? Nu ne aflăm cumva mai degrabă în fața unei calități extraordinare a vîzului nostru, fantastic de complex și eficient?

În natură, iluzia știe într-adevăr să se facă extrem de utilă. Ea a jucat și continuă să joace un rol fundamental în evoluția speciilor vii. Mai mult, pentru un mare număr de pești, păsări, insecte însăși viața depinde de iluzii. Căci ce este, la urma-urmei, camuflajul, dacă nu un mijloc de a trage folos de pe urma iluziilor optice? Un cilindru e recunoscut, într-o anumită măsură, după felul cum umbrele și luminile se repartizează pe suprafața lui. În mod normal, un șarpe ar trebui deci să aibă partea dorsală luminată și burta întunecată. Spre a evita însă să fie recunoscut, animalul are spatele întunecat și pîntecul de culoare deschisă, scăpînd în felul acesta de mulți dintre inamicii săi.

Dar principalul beneficiar al iluziilor optice este omul. Mai mult, progresul tehnic nu face decît să le sporească însemnătatea. Cinematograful nu există decît pentru că avem posibilitatea de a fi iluzionați, iar televiziunea reclamă din parte-ne o și mai mare doză de complicitate.

BIOFIZICĂ

Cum arată gîndurile?

Un conducător auto încearcă să evite un accident, un matematician are dificultăți în rezolvarea unei probleme, un om citește ziarul. Cu toții gîndesc, proces care poate fi constatat, se știe, cu ajutorul aparatului de înregistrare a curenților bioelectrici ai creierului. Acest portret grafic al activității cerebrale, cunoscut sub numele de electroencefalogramă, atestă însă procesul ca atare și nu dezvăluie la ce anume se gîndește o anumită persoană.

Pentru prima oară, biocurenții cerebrali au fost înregistrați, acum 45 de ani, de către psihiatrul Hans Berger. Această descoperire l-a făcut pe mulți să sperie în posibilitatea fantastică de a

citi gîndurile, ba chiar să folosească aparatul lui Berger ca „detector de minciuni”.

Pe ce se bazează însă oamenii de știință cînd afirmă că citirea gîndurilor va fi, cîndva, posibilă? În cursul gîndirii creierul emite așa-numitele unde beta, adică unde bioelectrice rapide (între 50 și 100 de impulsuri pe secundă). Cele lente (cam 10 impulsuri pe secundă) — sau undele alfa — apar în timpul stării de somnolență, dar și al muncii liniștite, egale. Undele delta, cele mai lente, sînt emise numai în somn. Așadar, a citi gîndurile înseamnă de fapt a descifra, în toate amănuntele ei, înregistrarea grafică a cu-

„Matematicianul” are dificultăți...

renților bioelectrici beta, caracteristici gîndirii. Analizarea acestor blocenți este însă extrem de dificilă, intrucît cele mai slabe semnale pot fi „bruiate” și estomate cu ușurință de diverși factori. Cercetătorii de la Universitatea din California au reușit să obțină unde beta foarte clare folosind drept filtru o mașină electronică. Studiarea acestor unde „pure” a arătat astfel că, în cursul unei gîndiri neobișnuit de intense sau al unor reacții bruște, pe grafic se înregistrează virfuri fusiforme. Pe de altă parte s-a constatat însă că aceste puncte culminante ale procesului de gîndire apar extrem de rar: în cursul unei zile o asemenea supra-solicitare a creierului totalizează mai puțin de cinci minute.

În cursul experiențelor au fost studiate grafice cerebrale ale unor activități foarte variate. Și s-a observat, de pildă, că aspectul grafic al biocurenților cerebrali emiși de conducătorii auto aflați în exercițiul funcțiunii nu se deosebește de acela al unor oameni care se plimbă sau mînîncă. Aceiași tablou în cazul rezolvării problemelor de matematică sau al traducerii unui text dintr-o limbă străină. Numai în situații neobișnuite, în fața unor dificultăți care supra-solicită creierul, curba gîndirii e întreruptă de verticalele fusiforme.

Dacă aceste constatări nu înseamnă încă o lectură cursivă a gîndurilor și nici măcar o silabisire, ele sînt totuși un pas înainte față de simpla înregistrare a biocurenților cerebrali.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Icter fără... gălbănare

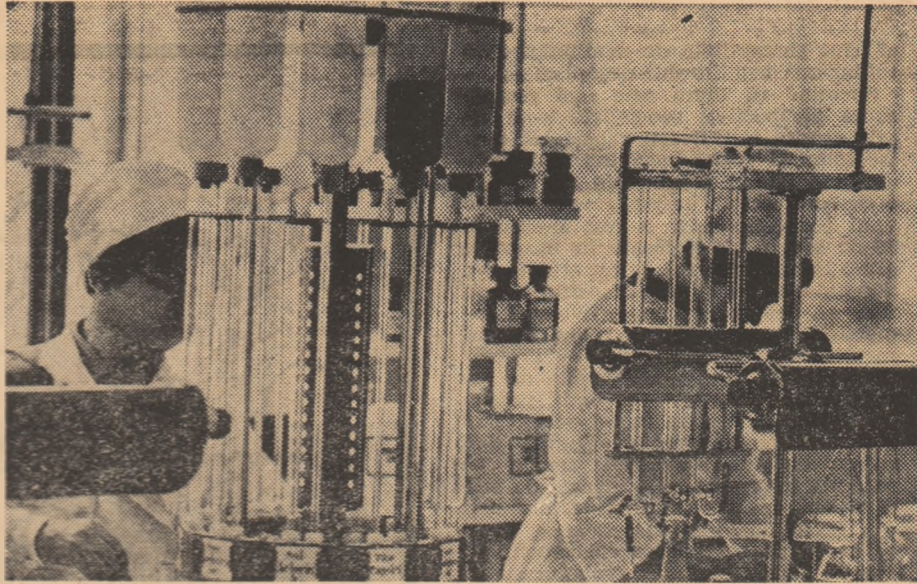
Un cititor ne mărturisea într-o scrisoare că „și-a pierdut încrederea în medici“ de când a fost internat în spitalul de contagioși cu diagnosticul greșit de „hepatită epidemică“. „In afară de greață și lipsa poftei de mâncare n-am avut nici un semn de boală. Ori eu știu că principalul simptom al hepatitei epidemice este icterul cu colorația gălbuie. Ce fel de icter infecțios poate fi fără... gălbănare?“ se indigna corespondentul nostru. Și totuși nu avea dreptate. Este adevărat că în 90 la sută din cazurile de hepatită epidemică sau virotică, cum i se mai spune, începutul bolii dominat de febră și semne dispeptice gripale sau reumatismale cu o evoluție extrem de scurtă se însoțește de o colorație icterică a pielii mai intensă sau mai palidă precedată în multe cazuri de colorarea urinei.

Aceasta este, ca să zicem așa, forma clasică a hepatitei epidemice, care însoțită fiind și de mărirea bruscă a ficatului (chiar și a splinei) permite stabilirea diagnosticului chiar de către profani.

Hepatita infecțioasă rămâne însă o boală înșelătoare, și cu atât mai periculoasă, din cauza marii varietăți clinice sub care se poate prezenta. Ea merge de la formele ușoare „abortive“, ce se pot confunda cu toxinfecție alimentară, o gastrită acută, o gripă trecătoare sau o criză de reumatism articular, până la așa-numitele forme „fără icter“, adevărate „pietre de încercare“ pentru medicul internist. Or, printre aceste forme mai puțin obișnuite, icterul fără... gălbănare sau „hepatită anicterică“ întrunește circa 10 la sută din cazurile diagnosticate în cursul unei epidemii. La fel ca și în hepatita icterigenă, bolnavul — și desigur și corespondentul nostru — prezintă cam toate tulburările fazei de stare: grețuri, lipsa poftei de mâncare, oboseală, astenie nervoasă și, evident, hepatosplenomegalie și probele hepatice de disproteinemie intens pozitive. Lipssește doar... gălbănarea, și tocmai din cauza absenței acestui semn caracteristic, bolnavul este adeseori lăsat să circule nestingherit, răspindind astfel virusul în colectivitățile în care muncește și trăiește.

Iată de ce nu trebuie să fiți supărat pe medicii care v-au internat „fără icter“, ținându-vă o lună încheiată „izolați“ în spitalul de boli contagioase. Pentru că, trebuie să știți că, o dată precizat diagnosticul izolarea bolnavilor în spital este obligatorie.

Cu atât mai mult deci în perioadele epidemice, educația sanitară trebuie să fie deosebit de activă. Este indicat să creștem rezistența nespecifică a organismului prin măsuri de ordin general (alimentație abundentă în vitamine și proteine), prin evitarea surmenajului fizic și intelectual și prin reducerea consumului de grăsimi animale și băuturi alcoolice. Atenție mărită, de asemenea, la posibilitatea transmiterii bolii prin inocularea unor injecții. Tehnica aseptică și sterilizarea riguroasă numai prin fierbere (30 de minute la 100°) sau mai bine sterilizarea în autoclav (20 de minute la 120°) sînt singurele măsuri sigure de dezinfectare a instrumentelor pentru prevenirea hepatitei. În fine, dacă acțiunea profilactică a antibioticelor este total ineficientă, în schimb folosirea gama-globulinelor (0,1—0,2 ml/kilocorp), repetată la șase săptămâni,

Se nasc noi arme împotriva bolilor

a avut efecte preventive foarte bune în U.R.S.S. ca și în toate țările unde s-a aplicat.

Dr. Arkadi Saveliev

TEMĂ DE SEZON

Viroză sau răceală?

Progresele realizate în ultimii ani privind studierea virusurilor au dus la clasificarea a numeroase boli rău definite. Astfel s-a putut preciza că o serie de maladii care în trecut erau etichetate drept gripă sau răceală se datoresc în realitate unor cauze foarte variate, numeroase virusuri fiind recunoscute ca agenți cauzali ai unor asemenea afecțiuni.

În grupul mare al virozelor „etajului superior“ al aparatului respirator, gripa ocupă desigur un rol predominant. Produsă de virusul gripal (de mai multe tipuri), boala începe brusc cu febră mare (39—40°) însoțită de dureri musculare, dureri de cap mai ales frontale și deasupra orbitelor, dureri ale globilor oculari. Caracteristică este, de asemenea, congestia pronunțată a conjunctivelor oculare, catarul căilor respiratorii, tusea uscată și limba cu deposit alb lucios („de porțelan“). Starea generală este aproape întotdeauna afectată în gripă, lăsând în urmă o astenie marcată care poate dura mai multă vreme.

Dintre virozele etajului superior, cel mai frecvent este guturaiul sau răceala comună. Poate fi provocat de unul sau mai multe virusuri. Debutul guturaiului este lent; boala apare cu o senzație de usturime în cerul gurii și în rinofaringe. Curînd apare o secreție din ce în ce mai abundentă, la început subțire și incoloră, apoi mai viscoasă, de culoare galbenă-verzuie. Boala durează în total 4—5 zile și are drept caracteristică predominanța semnelor locale, în contrast cu discreția semnelor generale. Febra este cel mai adesea absentă sau foarte mică. Un guturai neglijat sau prost tratat se poate complica totuși (prin suprainfecție bacteriană) cu o sinuzită, amigdalită, otită etc.

Catarul acut febril debutează ca un guturai, dar febra, astenia, cefaleea, catarul traheobronșic (cu strănut și tuse) îl deosebesc de o simplă „răceală“. De regulă, boala are totuși un caracter benign și se vindecă în câteva zile. Une-

ori pot apărea complicații bacteriene ca și la guturai.

Mai grav este catarul acut febril cu pseudocrup, viroză întâlnită mai des la sugar și copii. „Tabloul“ clinic este asemănător cu cel al catarului acut febril, la care se adaugă însă fenomene laringiene, răgușeală, senzație de sufocare; obstrucția laringiană face adesea necesară intervenția de urgență (traheotomie, intubare).

Tratamentul virozelor respiratorii nu a făcut progrese „de pe vremea bunicii“, dar mijloacele terapeutice „clasice“ trebuie aplicate cu strictețe pentru a evita complicațiile. El constă din repaus la pat și un regim adecuat. Medicatia va fi simptomatică și se va adresa febrei, prin administrarea de antitermice (piramidon, aspirină) fără a face abuz de ele, pentru că se pare că febra are totuși un efect salutar împotriva virusurilor; tusei, prin calmante sau expectorante de la caz la caz; durerilor, prin sedative (antinevralgice); insomniei, prin hipnotice (luminal, valeriană) etc.

Antibioticele și sulfamidele nu se vor da decât la prescripția medicului. Dat fiind că majoritatea virusurilor sînt insensibile la antibioticele curente, chimioprofilaxia nu este posibilă. Profilaxia va consta din măsuri de dezinfectie nazofaringiană, gargarisme, alimentație rațională, evitarea factorilor favorizanți (aglomerații, frig, oboseală) și igienă individuală.

Dr. A. Zavadski

PE SCURT

DROJIA DE BERE a fost întrebuințată încă de multă vreme cu rezultate bune în acnee și furunculoză, administrîndu-se cite 2—3 lingurițe pe zi timp de cîteva zile. Cercetările din ultimul timp au pus în evidență în compoziția ei o serie întreagă de substanțe foarte utile organismului ca: vitamine, fermenți, stimulenți biologici etc.

MUNCA FIZICĂ cea mai grea o constituie urcarea treptelor unei scări. Calculele făcute de fiziologi arată că un tăietor de lemne are nevoie de 39 la sută din energia consumată pentru urcarea treptelor, un alergător de 48 la sută, iar un inotător de 54 la sută.

CERCETAREA simțului cromatic la angajații din serviciile căilor ferate a fost legiferată în aproape toate țările lumii de când la sfîrșitul secolului trecut, din cauza unui acar daltonist, s-a produs o cumplită catastrofă. S-a constatat că cca 4 la sută din bărbați confundă culorile roșu și verde; la femei procentul este de numai 4 la mie.

COPIII pot percepe sunete cu o frecvență pînă la 22 000 herți, în timp ce la adulți limita superioară de percepție nu trece de 16 000 herți.

PĂMÎNTUL este cel mai potrivit mediu natural pentru dezvoltarea microbilor. Un kilogram de sol conține pînă la 3 miliarde de microorganisme.

S-A CONSTATAT că nu mai puțin de 2 la sută din copii ajung la vîrsta de 17—18 ani fără să știe că nu văd cu ambii ochi la fel. Copilul și mai tîrziu adolescentul își întrebuințează în această situație numai ochiul cel bun, celălalt pierzîndu-și treptat în mare măsură capacitatea de lucru (ambliopie).

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap escula
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap escula

Poșta medicului

PETRE MARINESCU — Com. I. I. Caragiale, jud. Dimbovița: 1) Împotriva seboreei, mătreații și căderii părului rezultate favorabile da loțiunea pentru păr Gerovital H, care se utilizează după ce se face preventiv proba de toleranță, conform indicațiilor din prospect. Se poate asocia și cu drajeuri și injecții Gerovital H. De asemenea părul va fi spălat săptămînal cu săpun de sulf și gudron. Nu vedem vreo legătură cauzală între efortul intelectual și seboree. 2) Există și un lues primar seronegativ, care se tratează prin două cure mixte penicilino-bismutice, prima cură constînd din 12.000.000 u. penicilină, în doză de 800.000 u./zi, asociată cu o cură bismutică administrată concomitent, constînd din 15 injecții făcute la interval de 3 zile una de alta. După o pauză de o lună, a doua cură cu 6.000.000 u. penicilină și 15 injecții de bismut. În orice caz, supravegherea clinică și serologică este necesară cel puțin 3 ani după terminarea tratamentului. Dacă rezultatele analizelor continuă să fie negative, boala poate fi considerată radical vindecată și atunci firește căsătoria și copiii nu mai prezintă nici un risc de contaminare.

G.H. C. L. — Oradea: 1) Tocmai datgărită labilității sale, tratamentul hipertensiunii neurogene, indiferent la ce medicament cedează (Hyposepil), Hipazin, Guanetidin, Hipoveral, Rauveril etc.), trebuie controlat și dirijat în permanență de medicul dv. curant. 2) Toate tulburările descrise: senzația de amorteală periferică, oboseala, emotivitatea sînt cauze și totodată efecte ale H.T.A. 3) Presupunînd o diskinezie biliară, diagnosticul trebuie confirmat prin examenele de laborator. 4) O viață ordonată, cu evitarea „spinelor“ iritative, echilibrarea greutății în raport cu înălțimea și utilizarea (cu moderație) a deconectantelor sînt indicate în cazul dv.

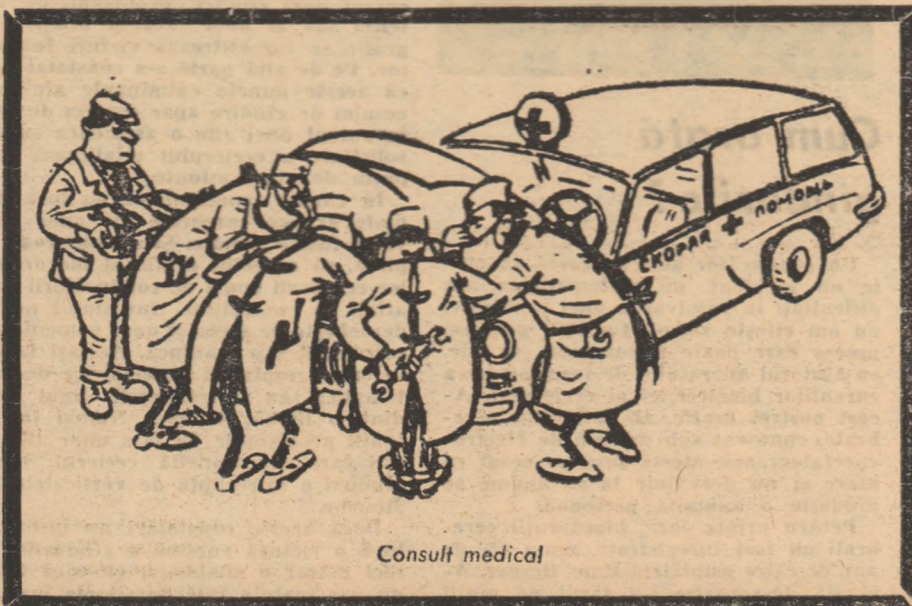
GEORGESCU MARILENA — Filipeștii de Pădure: 1) Analiza singelui (Reacția Bordet-Wassermann) negativă nu exclude totuși posibilitatea sifilisului. Depinde de stadiul în care a fost făcut examenul și de alți parametri. Un rezultat pozitiv este semn al unei infecții luetice numai pe lângă antecedente patologice și simptome clinice corespunzătoare; în lipsa acestora interpretarea se va face cu mare precauție. R.B.W. poate fi pozitivă și în alte boli (malaria, tifos exantematic, febră recurentă, scarlatină, anemie secundară, tbc, cancer, hepatită epidemică etc.). sau după anumite medicamente. De aceea, mai ales analizele pozitive se verifică minuțios prin mai multe procedee. 2) Și noi sîntem de părere că inima e sănătoasă și tahicardia care o aveți nu e de mirare că alcoolul (chiar în doze mici) o irită. Ați făcut desigur o electrocardiogramă, VSH, fibrinogenemie etc. 3) Starea de emotivitate poate avea 1001 de cauze. La dv. credem că este... tinerețea.

D. D. TUDOR — București; **G.E.W.** — Mangalia; **ION VOINESCU** — București; **A. V.** — Oradea; **GABRINUS NICOLAE** — Satu Mare: Nu vă putem răspunde fiecăruia în parte, dar problemele dv. sînt sensibil asemănătoare. Noi am dezbătut mereu aceste „necazuri“ în rubrica noastră. V-am ruga să răfoți colecția revistei și să citiți articolul despre inhibiția psihică din nr. 22/1969.

TODORUT B. — Reșița: 1) Împotriva pruritului anal preferăm următoarea prescripție: Rp. Aqua Goulardi, lanolină, oleum helianthi și vaselină cite 10 g., oxid de zinc, mentol și fenol cite 0,50 g., anestezină 2 g. 2) Dacă tratamentul medical conservator nu dă rezultate, numai electrocauterizarea sau excizia chirurgicală reprezintă soluția radicală în terapia hemoroizilor.

GEORGE MACA — TRIVALE — București: „Lucrurile“ nu ni se par a sta chiar atât de rău cum credeți, judecînd după hemoleucogramă. După părerea noastră este totuși o microadenopatie bacilară. Ciudate sînt într-adevăr hematemezele repetate, întrucît acestea nu par a fi hemoptizii. Nu trebuie să vă faceți o radioscopie gastrointestinală. Sfatul nostru este să vă adresați unui medic fiziolog și apoi să reveniți pentru a ne comunica rezultatul consultului.

(Continuare în pag. 11-a)

Consult medical

ARGENTINA

La capătul lumii

Dacă un călător străin ar ajunge la capătul lumii — în Patagonia și Țara de Foc — și ar hotărî să rămână mai mult timp spre a descrie viața regiunii, e sigur că nu s-ar apuca să întocmească studii statistice pe teme economice și sociale și nici articole cu caracter politic. Căci, se știe, acolo sînt spații imense, dar locuitorii puțini, a căror singură avuție o constituie lina de oaie și petrolul.

Din primul moment se poate constata că oamenii de pe acele meleaguri n-au încercat pînă acum să se gîndească la altceva în afară de problema vitală: cum să supraviețuiască. Încît în aceste regiuni nu există nici străvechi catedrale ca în Peru, nici palate moderne din beton ca în Buenos-Aires și Santiago de Chile și nici muzee originale care perpetuează pentru posteritate cultura Americii Latine. Aztecii și incașii au lăsat în nordul Americii de Sud nenumărate urme ale geniului lor, dar indienii nomazi din pampasul sudic n-au înălțat nici un zid, n-au croit nici un drum și n-au construit nici un oraș. Singurele urme lăuate de ei se pot vedea pe țărmul Țării de Foc și în provincia Magallanes; sînt niște mormane uriașe de scoici negre de vreme — resturi din hrana multor generații de indieni.

Alte lucruri ce mai pot fi semnalate pe aceste coaste netede, monotone, lipsite de orice frumusețe sînt niște porturi urite, cu un ritm lent de activitate. De-a lungul țărmului, presărat cu stive de baloturi de lînă, se află rare case din lemn sau din tablă și aglomerări de barăci pe marginea unor drumuri întunecate, care înaintează, ca niște artere, în inima țării spre a spune, parcă, că acolo omul e stăpînul unor pămînturi ce nu-l primesc cu brațele deschise. Curînd îți dai seama că acest pămînt n-a fost făurit pentru oameni ci pentru oi, iar omul e doar păstorul unei imense turme de ovine: numai în zona chiliană a Patagoniei există trei milioane de oi (o mică porțiune din Patagonia și circa jumătate din Țara de Foc aparțin statului Chile).

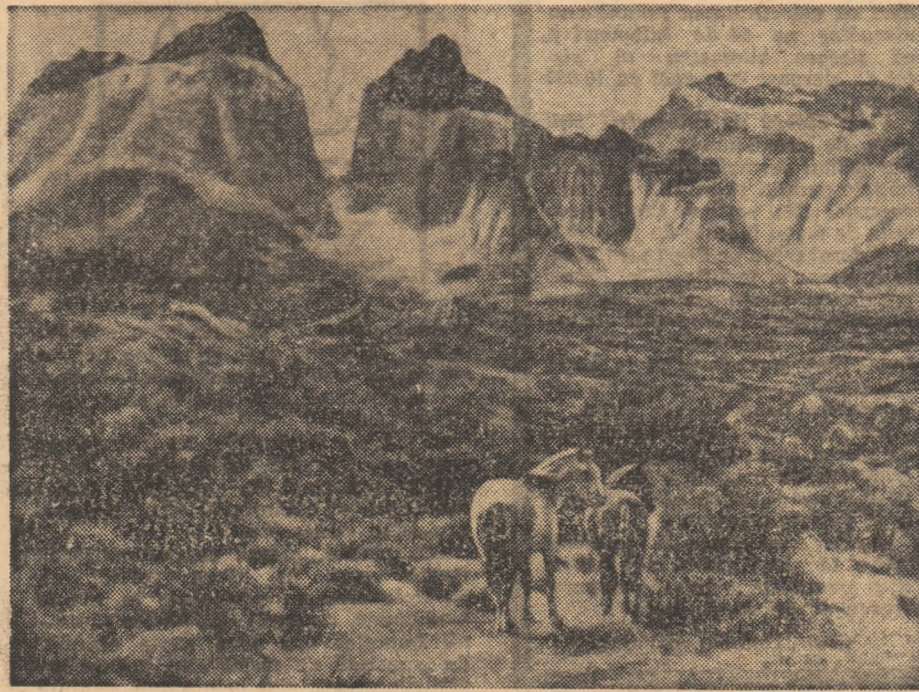
Îndărătul așezărilor de pe litoral, dincolo de orizont, acolo unde cerul alungă norii în întîmpinarea vînturilor năpraznice, se întinde campo-ul. Pe drum, pe măsură ce înaintezi spre centrul acestui cîmp, întîlnești șuvoale nesfîrșite de oi cenușii, care se scurg din toate părțile spre mare. Lina și-au dat-o la estanca (estancia, în spaniolă, locuință; în Argentina și Chile — conac, moșie N.R.) iar acum se duc pe ultimul lor drum spre abatoarele și frigiderile de pe litoral. Dar după ce depășești zona portuară, transformată într-o gigantică stînă, poți călători ore în șir fără să vezi o oaie... Pampasul, un spațiu nemărginit, aidoma mării, e însoțit doar pe alocuri de valuri scunde de coline, din care țînesc, ca un țărm stîncos, Anzii. În această mare a pampasului plutesc ca niște corăbii estancias singuratic; au și nume de corăbii: Rio-Verde, Laguna Blanca, Condor, iar căpitanii și echipajele lor sînt alcătuite din păstori și punctieri.

Pampasul e înlocuit apoi de pădure, sau, mai exact, de ceea ce a rămas din ea. Uriașul spațiu amintește de un cîmp de luptă și uluiește imaginația prin dimensiunile lui. Dar ar fi inutil să cauți în el luptătorii, căci cît vezi cu ochii nu e țipenie de om. Mii de copaci, care acum zac la pămînt, își întind cu un

strigăt mut spre cer crengile schilodite: au fost tăiați de un număr mic de oameni de-a lungul unei jumătăți de veac. De rest, s-a îngrijit focul. Unde dispărea pădurea se ivesc pășuni, cu alte cuvinte pădurea e sacrificată pentru oi.

Dacă vrei să ajungi însă din Patagonia la Oceanul Pacific, care se află relativ aproape, trebuie să înaintezi, în lungul unui obstacol de netrecut — Anzii — mereu spre sud, pînă la ultimul port de pe continent. Apoi, prin strimtoarea Magellan te îndrepti mai întîi spre Țara de Foc, pînă cînd ajungi într-un labirint de fiorduri și strimtori, care parcă nu se mai sfîrșesc, și, în cele din urmă, ca însuși Magellan, o cotești spre nord-vest unde te întîmpină furtunile care au făcut celebritate Capului Horn. Dar puzderia de insule și insulițe, capuri și stînci golașe, care-i stau în cale, potolesc forța vîntului, lăsîndu-te doar să-i ghicești violența pe care o are în largul oceanului.

După Patagonia pampasului și Patagonia Anzilor, urmează apoi Patagonia mării. Pe sute de mile marine se întind insule dezolante, scîldate de cascade, cu un granit umed, sclipitor și păduri vir-

Anzii, un obstacol de netrecut spre Pacific

gine îmbibate de apa ploilor. Supraveghetorul farului de pe o insulă a consemnat în tot cursul lunii ianuarie 1969 o singură zi fără ploaie, și să nu uităm că această lună e în plină vară sudică. În mai-iunie, ploaia rece de vară e înlocuită de zăpadă.

Cea mai frumoasă și mai răspîndită trăsătură de caracter a locuitorilor din Patagonia și Țara de Foc e ospitalitatea. Este încă o confirmare a faptului că în pustii oamenii sînt ospitalieri. În nemărginitul pampas de pe țărmul strimtorii Magellan și în fiordurile din vest sînt atît de puțini locuitori încît fiecare trebuie să-și deschidă ușa drumetilor, căci, în jur, pe o distanță uriașă, nu mai există altă ușă. Dar lucrul e făcut cu atîta naturalitate, cu atîta căldură, atît în colibele păstorilor cît și în cele mai înstărite estancias, încît călătorul străin e extrem de impresionat. *Su casa!* — E casa dumneavoastră! Aici sînteți acasă! sînt cuvinte care te întîmpină ca o formulă rituală de fiecare dată cînd poposești într-o casă. Fie la ora prînzului sau a ceaiului într-o estancia englezească, fie noaptea în ferme sărace, sau acasă la vreun tăietor de lemne, unde gazda îți oferă pe dată un ceai tare, o halcă de carne de berbec friptă în singe și un loc pe o laviță acoperită cu blană de oaie sau de guanaco (o specie de lama cu păr maro-roșcat, care trăiește în număr mare în munții și în pampasul din America de Sud).

Uneori, un singur gest de amabilitate conferă sărăcăcioasei hrane și modestului adăpost o valoare deosebită. Dimineața, bunăoară, călătorul poate găsi pe patul lui o scîcică rară sau un bici de păstor, pe care a făcut imprudentă să le admire în ajun. Iar la despărțire, cînd strînge mîna gazdei în semn de rămas bun, poate primi în dar un cuțit de cremene, un harpon din os sau un alt obiect de veche cultură indiană despre care a vorbit în termeni elogioși. *Su*

casa! E casa dv. Fiți bun și luați de aici ceea ce vă place.

Înainte ca europenii să descopere cîmpia Patagoniei continentale și continuarea ei naturală de partea cealaltă a strimtorii Magellan, în Țara de Foc, Patagonia era populată numai de două triburi de indieni, înrudite între ele: pe continent patagonezii propriu-ziși, indieni ai pampasului — tejuelche —, iar pe marea insulă din Țara de Foc — aush și ona.

Patagonezii pampasului nu erau de loc niște giganti fantastici, cum îi descriau marinarii spanioli după ce se înapoiau din călătorii. Cercetarea scheletelor descoperite în morminte datînd din perioada premergătoare venirii europenilor și măsurători făcute pe oameni din tribul tejuelche, care au supraviețuit pînă la începutul acestui secol, au arătat, într-adevăr, o statură destul de înaltă: 1,80 m și o conformație puternică. Dar imaginea eronată despre statura uriașă a acestor oameni a fost determinată de alte cauze: patagonezii își înveleau picioarele în piei de animale formînd un fel de mocasini grosolani, încît urmele lăuate de ei în nisipul de pe țărm erau imense. De unde spaniolii au tras concluzia că indienii erau o rasă de uriași și i-au numit patagonezi, adică oameni cu picioare mari.

Dacă indienii ona din Țara de Foc, care abia își ascundeau goliciunea cu piei scurte, au rezistat vreme de secole dezastrelor pricinuite de vînturile și ploile reci, de gheață, în schimb unei alte calamități care s-a abătut asupra lor: colonizatorii străini, nu i-au putut rezista decît scurt timp. E adevărat că

TANZANIA

Orașul primăverii veșnice

În holul celui mai modern hotel din Dar es Salaam, un telex înregistrează aproape neîntrerupt informații transmise de agențiile de presă. Un caleidoscop de evenimente, de intîmplări. Nici o emoție, nici un comentariu, o simplă consemnare a faptelor. Dar eu voiam să cunosc mai deaproape anume pe locuitorii acestei țări, pe care am îndrăgii-o de mult, pe care o vizitam acum din nou.

Într-un sătuleț de lingă Dar es Salaam am niște prieteni, cu care am fost de citeva ori la pescuit. De acolo am adus o dată un cap de pește-ferăstrău, ai cărui dinți sînt, se spune, tari ca oțelul. Încît am hotărît să vizitez din nou sătulețul, unde eram sigur că voi putea minca pește proaspăt și voi putea afla noutăți. De cînd nu mai fuseseam la mzee (bătrîn, în limba swahili — N.A.) Adogo? Cred că de circa un an.

— Karibu, karibu — (bine ați venit, bine ați venit — N.A.) m-a primit Adogo. De mult nu v-am mai văzut.

— Cum stați cu pescuitul? — m-am interesat eu.

Adogo m-a dus într-o mică magazie unde am văzut o adevărată minune: pe o masă de lemn se afla un rechin mare, de vreo treizeci de kilograme. Inotătoarele îi fuseseră tăiate ca să fie vîndute la restaurantul chinezesc din capitală. În prezența mea, Adogo a început să împartă carnea trandafir în bucățele dreptunghiulare, pe care, după ce le tăvălea prin piper și sare, le așeza pe o fișie de tablă. Mai erau acolo și niște caracatițe sortate cu grijă. Fiartă sau prăjită și aseasonată cu mirodenii și verdeturi, carnea de caracatiță e mult cerută în piață.

După o plimbare prin sat și o discuție cu prietenul meu am plecat din sătulețul de pescari doldora de impresii și de noutăți.

— Veniți peste un an — mi-a spus în chip de rămas bun Adogo — și o să vedeți ce mult se va schimba satul nostru pînă atunci.

Din Dar es Salaam am plecat spre nordul țării.

Aflat la jumătatea distanței dintre Capetown și Cairo, la poalele vulcanului stîns Meru, Arusha este centrul natural al provinciei nordice tanzaneze. Orașul imbină avantajele tropiceilor cu farmecul nordului răcoros. Așezat la circa o mie cinci sute metri altitudine, Arusha nu cunoaște o temperatură mai scăzută de 22° și nici mai ridicată de 35°. E un oraș al primăverii veșnice și al florilor, unde anul se împarte în două anotimpuri: uscat și ploios. În aprilie și octombrie încep ploile după care urmează perioade secetoase și tot așa mereu...

Cu luxurianta vegetație multicoloră din Arusha pot rivaliza numai costumele pitorești ale triburilor din regiunea munților Kilimanjaro. Mindiri masai, împodobiți cu podoaabe din mărgelă măruntă de sticlă și cu nelipsitele sulite și scuturi în mină, se plimbă impunător pe străzile animate. Portul tribului chaga e și el extrem de pitoresc. Vakamba, iscusiți sculptori în lemn, poartă rochii negre, iar tinerii își împodobesc capul cu pene de struț și își vopsesc fața în dungii albe.

Arusha aduce cu un oraș special construit pentru filmări după natură. Alături de căsuțe modeste se află impunătoare edificii administrative; bănci naționalizate și companii străine, magazine în care se găsesc de vînzare sape de lemn și niște grape lungi și late, cuțite de fier pentru pluguri primitive și ultimul tip de tractoare „Ford”; direct în stradă se face negoț cu măști rituale, iar în vitrinele magazinelor sînt expuse cele mai moderne televizoare japoneze.

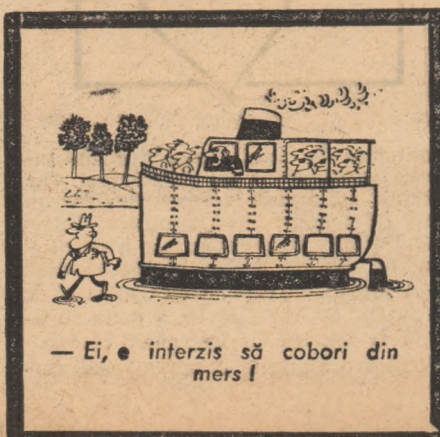
De la Arusha la Moshjo, situat la poalele munților Kilimanjaro, se întind, pe o distanță de 80 de kilometri, plantații de cafea și trestie de zahăr, cu fabrici de prelucrare în preajmă, cu linii înguste de cale ferată și cu o șosea pe care acum au început să circule automobile. În timpul recoltării, autocamioane de șapte și zece tone se îndreaptă zi și noapte spre răsărit, spre Tanga, de unde zahărul și cafeaua sînt exportate. În afară de aceste produse, Tanzania mai dispune de piretru, bumbac, sizal, fructe, de splendide peisaje și de o faună aproape inegalabilă...

M. Domogațkih

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

(După „Prioda”)

— Ei, e interzis să cobori din mers!

AU CUVINTUL MARTORII OCULARI

Prietenul meu de sub divan

„În dimineața aceea, una din primele de când mă aflam la Dușanbe, m-am deșteptat cu senzația stranie pe care o ai când cineva te privește ținând. Într-adevăr, cineva mă privea stăruitor, cu ochi reci, imobili“.

Cu aceste cuvinte și-a început topograful A. Kovaliova — în revista „Nauka i jizni“ — istorisirea unei întimplări ieșite din comun. Ii dăm cuvintul în continuare :

„De sub divan apăruseră un cap și un gît lung, care puteau fi ale unei broaște țestoase. Apoi, subit, capul și gîtul au dispărut.“

Mi-am spus că o broască țestoasă intrase din întimplare în odăița mea. De altminteri, eram grăbită și am plecat uitînd de vietatea de sub divan. Peste cîteva zile, însă, întorcîndu-mă acasă, am văzut un șarpe de casă care încerca să intre în șifonier. O mișcare fulgerătoare, un chităit și în clipa următoare am zărit un șoarece în gura șarpelui. N-aveam nimic împotriva șerpilor de casă, căci îi știam inofensivi și sperioși, dar față de șoareci nutream o frică inexplicabilă, se pare specific feminină. Încît mi-am zis că șarpele n-avea decît să trăiască sub același acoperiș cu mine. Ai lui sînt ochii care m-au trezit din somn, mi-am zis cînd într-o altă dimineață, am sur-

Dumnealui e Pașka

prins șarpele spionîndu-mă din nou. L-am botezat Pașka. Trăiam în bună înțelegere, respectîndu-ne reciproc. Dimineața cînd plecam îi lăsam într-un colț o farfurioară cu lapte, iar cînd mă întorceam la prînz găseam farfurioara goală. Ba uneori îl surprindeam pe Pașka în mijlocul odăii, retrăgîndu-se grăbit cînd mă zărea. Apoi șarpele s-a obișnuit cu mine și îndrăznea chiar să iasă din ascunzătoare și să mînce de față cu mine.

N-am înțeles niciodată cum izbutea Pașka să ghicească starea mea de spirit. Ori de cîte ori veneam acasă obosită și mai prost dispusă șarpele se retrăgea, plin de tact, sub divan. În schimb, dacă mă simțea veselă, rămînea vreme îndelungată în preajma mea. Uneori Pașka se supăra pe mine. S-a întîmplat, de pildă, să uit să-i torn lapte în farfurioară. Atunci Pașka își scotea doar capul de sub divan și cînd mă zărea se ascundea repede. Ca să-mi răscumpăr greșeala îi ofeream mîncarea favorită, salam tocat, și Pașka binevoia să iasă, dar tot nu se hotăra să mînce. Abia după ce ieșeam din cameră se ospăta după pofta inimii.

Într-o zi mi-a căzut echerul și m-am aplecat să-l ridic de sub masă. Fulgerător, Pașka mi s-a incolăcit în jurul mîinii. Atingerea lui a fost atît de neașteptată și — recunosc — neplăcută, încît mi-am eliberat mina, instinctiv, cu un gest brusc. Șarpele s-a retras sub divan și în ziua aceea n-a mai apărut.

Mă distram minute în șir privindu-l cum se juca cu un ghem de ață. Se juca cu pasiune, cu mișcări iuți, de o îndemînare uluitoare, făcînd salturi. Numai pe mine mă suporta. Cînd aveam musafiri, dispărea sub divan.

Într-o zi am primit vizita unor geologi. La un moment dat Pașka a scos capul de sub divan. L-am văzut atunci pe unul din geologi sărînd în picioare și îngălbenindu-se la față. I-am explicat că e un inofensiv șarpe de casă, în societatea căruia trăiesc de doi ani. Geologul m-a privit neîncrezător și mi-a spus :

— E un șarpe veninos, se numește efa! Trebuie omorît.

Abia atunci mi-am dat seama că șerpul de casă arată altfel, au un alt colorit și o altă formă a capului. Era un șarpe veninos !

Nu pot să descriu spaîma care m-a cuprins. În noaptea aceea n-am dormit. Dar trebuie să mărturisesc că mă atașasem de Pașka și că nu mă lăsa

inima să-l las să fie omorît ! Nu, Pașka nu trebuia omorît.

Peste o săptămînă am plecat într-o expediție, lăsîndu-l pe Pașka să-mi păzească, chipurile cărțile de șoareci. Cînd, după trei luni, m-am întors l-am găsit incolăcit în pragul ușii. Murise. N-am știut niciodată de ce, dar m-am intristat...“

MARATONUL CIVILIZAȚIEI

Cinci metri de progres

Pentru a ne face o imagine plastică despre evoluția societății omenești s-o comparăm cu un maraton, proba de alergare pe distanță lungă. Să presupunem deci că colectivitatea umană e un alergător pe 60 de kilometri și că fiecare kilometru al pistei de alergare este egal cu 10 000 de ani.

Vreo 58—59 de kilometri sînt greu de cronometrat. Atunci apar primii germeni ai culturii : uneltele omului primitiv, desenele rupestre din peșteri. Cu cîteva sute de metri înainte de finiș maratonistul trece pe lingă piramidele egiptene și fortificațiile Romei antice. Pe ultima sută de metri se înalță verticalele dantelate ale catedralelor medievale și rugurile inchiziției. Mai rămîn 50 de metri. Începutul perioadei e dominat de figura lui Leonardo da Vinci. În sfîrșit, ultimii 5 metri pînă la linia de sosire. Pista maratonistului e luminată de primele becuri electrice. Apar automobilele, avioanele și energia atomică.

Așadar, progresul în înțelesul strict al cuvîntului se întinde doar pe ultimii metri din imensul traseu de 60 000 de metri.

(Din „Tehnika molodioji“)

IERBURI CARE UCID ȘI CARE VINDECĂ

Ce n-a știut Napoleon

Se spune că un detașament al armatei lui Napoleon, ajuns în Andaluzia, și-a oferit cîteva ceasuri de

destindere în jurul unui foc de tabără, ospătîndu-se cu frigărui și vin. Soldații adunaseră vreascurile într-un desîș de leandri din apropiere. Întreținînd focul cu surcele de leandru și ciopînd din ele frigări, ei nu bănuiau că-și pregăteau o otrăvă ce avea să le fie fatală. Și într-adevăr, a doua zi dimineața soldații au fost găsiți morți.

Vestea a ajuns la urechile împăratului care, inchipuindu-și că fîntînile din

satul spaniol, în care poposise detașamentul, fuseseră otrăvite, i-a obligat pe localnici să bea cît mai multă apă. Aceștia s-au conformat, dar au rămas vii și nevătămați. Elucidarea misterului a fost atunci incredințată savanților, care au descoperit asasinii în persoana... leandrilor. Lemnul acestor arbuști conține o substanță otrăvitoare care, consumată în anumite doze, e mortală. Or, carnea pe care soldații o fripseră pe frigăruiile ciopînite din crengi de leandru era îmbibată de suc toxic al lemnului în cantități suficiente ca să culce la pămînt aproape o mie de ostași.

Dar, ca cele mai multe substanțe toxice, și aceea de leandru are o a doua față. În doze moderate extrasele de leandru s-au dovedit stimulative ale inimii.

I se spune „mustață de pisică“ de piscică“

Întimplarea e de acum patru decenii. Un demnitar olandez din Java, suferînd de o gravă afecțiune renală, a fost transportat de urgență în patria lui și supus celor mai severe tratamente. Nici un rezultat. Moartea părea iminentă. La sfatul unui cunosător al medicinii populare, bolnavul a fost readus în Java și incredințat unui

vraci local. Spre surprinderea specialiștilor europeni, care și-au însoțit pacientul în insula indoneziană, bolnavul a fost pus, în cîteva zile, în afara oricărui pericol.

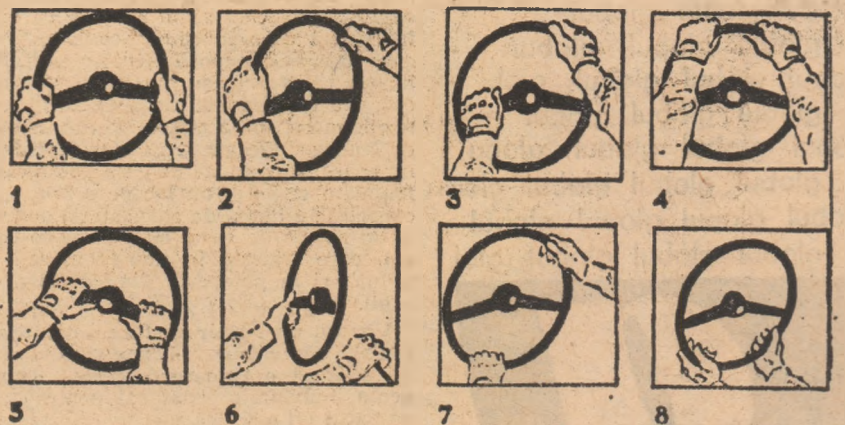
În schimb localnicii n-au fost de loc surprinși, intrucît însușirile plantei numite „mustață de pisică“, care-l vindecase pe demnitarul olandez, le erau bine cunoscute.

Din păcate, planta se acimatizează foarte greu în afara patriei ei. M. Molodojnikov, specialist în plante medicinale, a primit din partea Grădini botanice din Java șapte seminte de „mustață de pisică“. În pofida îngrijirilor, însă, din cele șapte seminte au incolțit numai patru, iar din acestea o singură plantă a ajuns la maturitate. Firicelul șubred s-a bucurat din partea botaniștilor de atenția de care are parte un copil mult așteptat. Rezultatul acestui răsfaț, n-a întîrziat să se arate. Mai întîi patru urmași, apoi din ce în ce mai mulți.

Un exemplar de „mustață de pisică“ asigură o cură completă, în urma căreia funcțiile rinichiului revin la normal.

CU APROXIMAȚIE

Volanul și caracterul

Priviți desenele și amintiți-vă cum țin volanul prietenii dv. sau dv. personal. Apoi citiți în pag. 11-a cam ce se poate spune despre caracterul persoanelor în cauză — fără să uitați însă că-i doar o afirmație aproximativă.

CALEIDOSCOP

Efectul cameleon

Ochelarii care să se întunece cînd lumina solară e prea puternică și să devină incolori cînd soarele se ascunde în nori nu sînt, deocamdată, la îndemîna tuturor. Dar crearea unor lentile de acest fel se bazează pe însușirea unor substanțe, cu o structură chimică complexă, de a-și modifica culoarea sub influența luminii de zi sau a razelor ultraviolete. Prin combinarea acestor substanțe, numite fotocrome, și introducerea lor în compoziția sticlei se obțin lentile care, după cum am văzut, își modifică culoarea.

Substanțele fotocrome pot fi însă adăugate și altor materiale — ceramică, masă plastică, țesături etc., obținîndu-se același „efect cameleon“.

Licitație în Montmartre

O ultimă lovitură de ciocan și imobilul a fost adjudecat avocatului Georges Desclosot contra sumei de 800 000 de franci.

Un vechi imobil din Montmartre, scos recent la licitație, e cunoscut sub denumirea de „corabia spălătoarelor“. Într-adevăr, clădirea seamănă cu o corabie ancorată în unghiul format de întretăierea a două străzi. Poate că altădată fusese locuită de spălătoare. Că foarte mulți ani însă clădirea îi adăpostea pe pictorii deocamdată necunoscuți și deci săraci. Căci cei ce încep să se afirme părăsesc imobilul, cum a făcut și Pablo Picasso, unul din foștii locatari ai „corăbiei“.

Printre participanții la licitație au fost mulți nababi străini, dornici să achiziționeze imobilul „plin de istorie și de artă“. Curînd s-a aflat, însă, că avocatul Desclosot a putut să le țină piept pentru că a acționat din însărcinarea autorităților capitalei franceze, care au împiedicat astfel înstrăinarea acestei relicve artistice a Parisului.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

ȘTEFAN ALEXANDRU — Cimpina : 1) Studiati exercițiile din lucrarea „Culturismul” de Lazăr Baroga, apărută în Editura C.N.E.F.S. În orice caz veți întrerupe exercițiile cu haltere până la dispariția durerilor lombosacrate, pentru combaterea cărora vă recomandăm masajele locale și fizioterapia cu raze ultracurte. 2) Acufenele, din care fac parte și fuiturile urechilor (tinnitus), consecințe de obicei ale unor otite cronice complicate cu fenomene de timpanoscleroză, se tratează actualmente prin Lipoflavinoid (3 tablete zilnic timp de 20 zile cu pauză de o lună). Se poate asocia și Bergonal 1/2 tabletă după masa de prinz și cu o oră înainte de culcare. 3) Poate fi vorba de o oboseală vizuală trecătoare (astenopie), în care caz după câteva clipe de repaus (cu un singur ochi închis) ea va dispărea, ori de o hipermetropie sau alt viciu de refracție. E mai bine deci să consultați un oftalmolog.

M. NICCOLO — Adjud : Ne pare bine că sfaturile noastre vă sînt de folos. Cum nu mai avem nimic de adăugat la medicația recomandată, rămîne doar să stăruim în cura de slăbire pentru a ajunge la cel mult 70—72 kg. condiție sine qua non în pronostic, favorabil al ischemiei neurocirculatorii de care suferiți.

DESPERATA ANA — Arad : Dacă nevii melanici vă supără, fie din motive estetice, fie din cauza pruritului, ei trebuie distruși prin diatermocoagulare. Nu este permis a se face anestezie locală prin injecții cu xilină sau novocaină. Se poate face anestezie locală cu kelen sau chiar anestezie generală.

X. Z. — Timișoara : Nu, nu este o epifora, adică o lăcrimare exagerată din pricina vreunei tulburări a aparatului lacrimar, ci un soi de contracarare psihofiziologică față de „bărbăția” pe care o presupune profesiunea dv. Nu sinteți deci nici „dărîmat” și nu vedem motive de îngrijorare. Sinteți — cum se spune — o „fire impresionabilă”, ceea ce ține de natura dv. psihică și nu intră în sfera terapiei medicale.

DISPERAT — Cîsnădie : Disperat, dar fără temel obiectiv, credeți-mă! Căsătorii-vă fără prejudecăți și aprehensiuni și printr-o viață conjugală normală toate tulburările descrise vor dispărea.

ILARION T. — Timișoara : Vă vom satisface dorința prin formulările laconice solicitate: 1) Nu. 2) Posibil. 3) Desigur. 4) Da, și mijlocul cel mai eficient este auto-sugestionarea. Cît privește problema pe care o ridicăți, ea nu este „stupidă”, ci doar hipertrofiată în importanța ei, ceea ce o face să stea la baza inhibiției psihice descrise de dv.

CARMENCITA C. — Timișoara : Cum emotivitatea este expresia gingășiei feminine, nu vedem de ce trebuie s-o tratați neapărat cu Pasinal sau alte calmante.

EFENDI TURCU — Timișoara : 1) De obicei se recomandă o cură de lăptosor de mazăre (sau Emergovital) de 21 de zile, luată de 3—4 ori pe an. 2) Dacă nu se găsește la magazinele apicole, polenul de albine se poate obține direct de la apicultori, care-l culeg în colectoare sau „cașcane” special adaptabile la stupuri. 3) Orice fel de miere. 4) Medicamentul respectiv nu prezintă vreo contraindicație în hepatita dv. Totuși preferăm în tratamentul scleroemfizemului pulmonar, pe lângă regimul dietetic hiposodat, cure periodice de antibiotice (Cloramfenicol sau Tetracilină) asociate cu bronhodilatatoare (Bronhodilatin sau Mifilin) și antihistaminice (Feniramin, Clorfenoxamină). 5) Ori Govora, ori Slănic Moldova tot una. 6) Posibil, însă nu deținem informații. 7) Sintem împotriva „biciurii” naturii, deci nu vă putem recomanda nici un medicament, căci la vîrsta dv. ar fi antifiziologic. 8) În afara regimului corespunzător (evitînd deci grăsimile animale, carnea de porc, afumăturile, condimen-

tele, leguminoasele celulozice etc.), utilizați ceaiurile de sunătoare sau cele „hepatică”, cure periodice hidrominerale (Călimănești, Căciulați), iar ca medicație: Festal sau Festovital (1—2 drajeuri 3/zi după mese) și Rowachol (3—5 picături de 4—5 ori/zi pe o bucată de zahăr înainte de masă. În caz de colici: 20—30 picături, repetînd eventual doza după 15—20 de minute). Ambele medicamente se obțin pe bază de prescripție medicală.

NICOLAE STROESCU — București : Vom publica în curînd un articol despre tratamentul paralizilor cu etiologie neurovasculară, în care vom răspunde întrebărilor puse de dv. și de alți corespondenți.

CORNEL POPESCU — București : În tratamentul botriocelulozei se folosește cu succes produsul Yomesen (se obține pe bază de prescripție medicală) în doză de 4 comprimate în două prize administrate la o oră interval. La 2 ore după ultima priză se poate mânca; în seara premergătoare administrării preparatului se permite numai ingestia de lichide (suc de fructe, ceai).

VIENEZA — București : 1) Mulțumiri pentru măgulitoarele aprecieri aduse celor ce lucrăm la această pagină. Da, este bine să consultați, dacă nu un „team”, măcar un ginecolog competent de la una din policlinicile speciale pentru un examen citobacteriologic al secreției vaginale și o explorare clinică corespunzătoare. 2) Cum pigmentarea tegumentelor este specifică fiecărui individ (blonzi, deși fac mai ușor eritemul, se pigmentează mai greu decît brunții), pentru a aplica științific un tratament cu ultraviolete este necesar să se măsoare sensibilitatea pielii prin biodozimetrie. În mod obișnuit, în lombosciatică r.u.v. se întrebuițează sub formă de doză-eritem pe cîmpuri de 20—10 cm. dar și acestea trebuie stabilite de un specialist fizioterapeut.

TRAIAN GANEA — Or. Dr. Petru Groza : Aproape sigur că este vorba de un calcul ureteral, cu o infecție supraadăugată, care necesită internarea într-un serviciu spitalicesc chirurgical, mai întîi pentru precizarea diagnosticului prin ureteropielografie retrogradă care pune în evidență calculii invizibili la urografia obișnuită.

J. BASARAB — Bacău : 1) Antabuz, Esperal, Contralin, Antaethyl sau produsul Antalcol sînt cîteva preparate indicate în tratamentul etilismului cronic. Tratamentul trebuie efectuat însă numai în spital cu avizul bolnavului și după prealabile cercetări clinice și de laborator. 2) O cafea concentrată pe gură ori pe cale rectală sau o fiolă de cafeină natr. benzoică intramuscular sînt mijloace de „trezire” rapidă din aburii beției.

Volanul și caracterul

Răspuns

1. Un șofer încrezător în forțele sale, disciplinat, cu sînge rece.
2. Nu prea sigur de sine, deseori obsedat de ideea unui accident.
3. Fire echilibrată, veselă. Un șofer politic, care știe ce vrea.
4. Prea îndrăzneț, prea încăpățînat, atenție la cotitură!
5. Fire pesimistă, de aceea, ca șofer, preferă prudența exagerată.
6. Șofer de tip sportiv, încrezut și sigur de el.
7. Visător incorigibil, incapabil de concentrare susținută.
8. Șofer nervos, irascibil.

• **ȚESĂTURI IMPRIMATE**
 • **PIJAMALE**
 • **DIFTINĂ**
 • **FINET**
 • **INDIAN**
 • **ENKA**

ȚESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ PENTRU CĂMAȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE ÎNTREPRINDERILE TEXTILE GALATI

GALLUS

VOPSEȘTE ȚESĂTURI DIN MĂTASE, BUMBAC, LINĂ, ROCHII, HAINE, BLUZE

1 NEGRU 15 VIOLET 6 VERDE OLIV
 18 GRI TOP 3 BLEU VERT
 25 CARMIN

ȘI ÎN ORICE ALTE CULORI ȘI NUANȚE

Respectați modul de întrebuițare indicat pe fiecare plic „GALLUS”

Consultați tabelele de culori „GALLUS”

ELEGANT ÎMBRĂCAT

cu CONFECȚIILE PRODUSE de **„STEAUA ROȘIE” SIBIU**

Dansul orelor

(Urmare din pag. 2-a)

taire a profitat de aceasta pentru a înființa o fabrică de ceasuri la Ferney. În secolul XVIII moda cerea ca bărbații eleganți să aibă la ei tot felul de cutioare, fin cizelate, precum și cîte două ceasuri. Casanova povestește în memoriile sale că obiceiul era de a se potrivea ceasurile în fiecare zi, la ora 12, după cadranul solar de la Palatul regal. Tot în epoca aceea, fiul unui ceasornicar vestit, Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais, nu se gindea încă la un personaj pe nume Figaro, ci învăța meseria în atelierul tatălui său. Așa de

temeinic, încît la 20 de ani a inventat un ingenios regulator al mecanismelor. Auzind de această inovație, Le Paute, ceasornicar celebru, a încercat s-o copieze, dar tinărul inventator i-a intentat un proces în fața Academiei de Științe, pe care l-a cîștigat în 1754. Profitînd de proaspătul renume dobîndit, el a căpătat titlul de „ceasornicar al majestății sale” și a lucrat pentru rege, familia sa și restul curții, așa-numitele pendulete, adică niște ceasornice mici și plate. Pentru dna de Pompadour, Beaumarchais a confecționat un ceas montat pe un inel.

(Va urma)

CELOSTUF

COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE BRĂILA

ȘOSEAUA VIZIRULUI

Produce și livrează pe bază de repartitie produse din stuf

- **CARTON TRIPLEX**
- **CARTON DUPLEX**
- **CELULOZĂ PAPERARĂ**
- **CELULOZĂ PENTRU FIBRE ARTIFICIALE**
- **PASTĂ SEMICHIMICĂ**

TEHNOLOGIA

O, brad frumos

Avem o slăbiciune specială pentru sărbătorile de iarnă. Ele ne intră în suflet la vârsta copilăriei și rămân acolo toată viața. Cu sau fără zăpadă, ele înseamnă pentru noi aroma de brad, lumina caldă a luminărilor, sclipirile reci ale artificilor, mirosul bun al mâncărilor tradiționale, darurile așteptate cu o bucurie deosebită chiar dacă am trecut de mult de copilărie. Și, bineînțeles, rochia nouă pentru revelion.

Toaleta elegantă, mai ales cea de seară, ascultă de legi speciale. Ea se

Regină de-o noapte, „incoronată” la Casa de modă din Moscova

crează și are o existență puțin altfel decât îmbrăcămintea obișnuită. Când o pucem la cale, nu mai simțim parcă atât de raționale, de calculate, de prevăzătoare. Pe scurt, ne pierdem puțin capul. Nu ne mai gândim de zece ori ce o să spună X, cum o să-i placă lui Y. Pentru noaptea de Anul Nou orice fantezie vestimentară e permisă, cu condiția, evident, să nu ne facă ridicole. În rest, trăiască tot ce ne place!

Ne plac materialele lucioase cu calde sclipiri aurii sau mici fulgere reci de argint? Foarte bine! Se poartă. Ele subliniază nota sărbătorească a rochiei și amintesc parcă mișcarea îndepărtată a stelelor care s-au apropiat acum atât de mult de noi: la orice mișcare, ele aruncă în jur scinteieri enigmatice, foarte „în ton” cu atmosfera.

Ne plac faldurile moi, cutele largi sau înguste care se înfoaie de primele tacturi ale muzicii? Poftim! Se poartă. Ca și broderia, aplicațiile de mărgelă, strasurile, paielele. Sau linia „cosmică” — rochiile amintind de scafandreele cosmonauților. Sau detaliile inspirate din portul popular. Sau universalul stil sport, atât de potrivit fetelor tinere.

Totul e permis ca să ne simțim regine de o noapte.

L. Ciursina

NOI ȘI REGIMUL ZILNIC

Obosește cine lucrează prost, nu cine lucrează mult

Un regim de viață rațional este necesar atât oamenilor sănătoși cât și celor bolnavi, întrucât altfel nu pot fi vindecate boli ca nevrozele, deficiențele de circulație a sângelui, de digestie, metabolism și multe altele. Dar — trebuie să o recunoaștem — nu oricine izbuteste să-și alcătuiască un program zilnic și să se țină de el cu strictețe.

Poate că se vor găsi unii care vor

obiecta că nu putem planifica fiecare oră a existenței noastre atât de furtunoase și încordate. Altor li se poate părea că, trăită în felul acesta, viața ar deveni anostă.

Ar fi însă obiecții neîntemeiate. Ele ar denota doar o înțelegere formală a problemei. Regimul nu este o dogmă care-l încâtușează pe om, ci un plan zilnic foarte elastic, care poate suferi oricâte modificări. Cu condiția ca modificările să nu contravină celor câteva principii de bază despre care va fi vorba mai jos.

Fiziologii spun pe bună dreptate că trebuie să învățăm să trăim după exemplul inimii. Inima muncește fără conținere în cursul unei lungi vieți de om, contractându-se în medie de 70 de ori pe minut. Fiecare contracție durează circa 0,3 secunde, fiecare relaxare 0,5 secunde. Așadar, în 24 de ore inima lucrează 8 ore și se odihnește 16. Acesta este secretul neoboselii acestei pompe vii, care depune o uriașă cantitate de muncă pentru a trimite sîngele în întreg sistemul vascular.

Fiziologul N.Vvedenski avea o vorbă: „Obosim nu atât pentru că lucrăm mult, cât pentru că lucrăm prost” Iată de ce, oricum s-ar orîndui programul nostru zilnic, să ne străduim ca el să conțină trei elemente obligatorii: activitate intelectuală, activitate fizică și emoții pozitive. Absența uneia dintre aceste componente se face simțită mai devreme sau mai târziu asupra sănătății și dispoziției noastre.

Un important rol în regimul zilnic și săptămînal îl joacă diferitele forme de odihnă activă — gimnastica, mersul pe jos, schiul, înotul, jocurile sportive, turismul, muncile fizice ușoare în aer liber. Fiecare om, și în special dacă depune o activitate intelectuală și duce o viață sedentară, trebuie să consacre zilnic minimum o jumătate de oră exercițiilor fizice sau muncii fizice. Iar în zilele libere, și mai mult.

Copleșiți de treburi și de griji, să nu uităm, de asemenea, să ne facem zilnic mici bucurii. Comuniunea cu arta, distracțiile, pasiunile extraprofesionale — tot ce naște mulțumire, satisfacție — să nu lipsească în cantități raționale din regimul nostru. Ca un acumulator, emoțiile pozitive hrănesc creierul, înfrumusețează orice activitate făcînd-o mai productivă.

Respectarea acestor principii depinde într-o măsură mai mică sau mai mare de fiecare dintre noi. Mai grea e înfăptuirea unei alte cerințe: sistematizarea regimului zilnic în timp. Unii, în special tinerii, sint dispuși chiar să justifice haosul, dezordinea vieții lor. Ei sint gata să ne asigure că variînd permanent situațiile de viață (azi nu dorm destul, mâine nu mîncîcă destul) își călesc organismul. Să vedem însă dacă e chiar așa.

Printre bolnavii de nevroze și alte dereglări ale funcțiilor vitale, majoritatea zdrobitoare o alcătuiesc cei care duc o viață dezordonată. Ei sint mai expuși, mai vulnerabili. De ce? Organismul nostru are uimitoarea proprietate de a-și forma în timp reflexe condiționate solide și exacte. De pildă, dacă ne-am obișnuit să ne culcăm la 11 seara, la ora aceea începe să ni se facă somn și putem adormi repede și profund. (Fiindcă am ajuns aici, să arătăm că adulții trebuie să doarmă 7—8 ore, iar tinerii 8—9 ore. Bătrînilor și hipertensivilor le fac bine 20—30 de minute de somn după amiază. Cele mai indicate ore de dormit sint între 10—11 noaptea și 5—6 dimineața).

Și acum un alt exemplu de reflex condiționat format în timp. Dacă v-ați obișnuit, să spunem, să luați masa de prînz la 3, la ora aceea organismul este cel mai pregătit să primească hrana, apare pofta de mîncare, sucurile gastrice sint secretate în cantități suficiente. Mîncatul la ore diferite distruge acest reflex.

Cel mai sănătos e sistemul de patru mese pe zi. Prima gustare trebuie luată înainte de a pleca la lucru, a

doua pe la 11—12, prînzul pe la 15—16, iar seara o masă frugală cu o oră jumătate-două înainte de culcare. E profund dăunător să plecăm la lucru nemîncăți pe motivul că n-avem timp. Fiziologii au demonstrat că organismul irosește cu 30 la sută mai puține calorii, dacă bem pe stomacul gol mă-

Activitatea zilnică disciplinată — factor esențial...

car un pahar de apă fierbinte, dacă cei pretindem că n-avem cînd ne face. Evident, în funcție de programul de lucru, orele de masă pot fi modificate. Important e ca pauzele dintre ele să nu fie mai mici de trei-patru ceasuri.

În felul acesta, formîndu-ne reflexe condiționate puternice cu ajutorul unui regim zilnic rațional construit, funcțiile fiziologice pot atinge ritmurile cele mai utile pentru organismul nostru.

Prof. I. Kreciko

A.B.C.-UL ETICHETEI

Mergem în vizită...

Prima regulă de fier de care trebuie să ținem seama cînd vrem să facem o vizită e să nu...ne ducem neinvitați. În afară de cazul că e vorba de prieteni foarte buni, unde sintem oricînd ca acasă și eticheta nu mai are ce căuta în relațiile noastre.

Să nu uităm, totuși, că și prietenii cei mai buni au programul lor pentru timpul liber sau că vor și ei să se odihnească. De aceea, dacă s-a întîmplat să trecem „numai pe cîteva minute, ca să vă vedem”, sau cu o treabă foarte urgentă, să nu facem din minute ore și să dovedim că treaba a fost într-adevăr urgentă.

Dar nu trebuia să ne ducem nici măcar pentru cîteva minute în răstîmpul cînd știm că gazdele iau masa sau obișnuiesc să doarmă. Oricît de mult ar ține amicii noștri la noi, tot se simt deranjați.

Dacă sintem așteptați la o anumită oră, să o respectăm. Oaspetele întîrziat e mai rău decît unul nedorit — spune o vorbă înțeleaptă. Dacă încălcarea acestui principiu este oricînd neplăcută, la evenimentele deosebite ca apropiatul revelion, ea e inadmisibilă. Oricine înțelege ce deranj produce o întîrziere, cînd toată lumea e așezată la masă și petrecerea a intrat în rosturile ei... Și mai rău este, însă, să nu venim de loc. Gazda e cu ochii pe ceas. face tot felul de supoziții, fiecare își dă cu presupu-

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

sul, la orice sonerie urmează exclamația: „Uite-i că au venit! Acum putem începe!” — iar între timp noi ne distrăm de minune în altă parte sau doimim ca niște prunci îmbăiați, fiindcă în ultima clipă ne-am dat seama că e mai sănătos așa decît să ne pierdem o noapte întreagă în fum și în zgomot. De aceea, dacă intervine ceva neprevăzut care ne întîrzie, sau dacă din cine știe ce motive ne-am schimbat hotărîrea, e obligatoriu să le prevenim pe gazde cît mai din timp posibil.

Dar să presupunem că totul decurge așa cum s-a stabilit. Am ajuns. Primul salut îl adresăm stăpînei casei. Chiar dacă e vorba de o petrecere cu contribuție comună, cum procedează mulți prieteni de revelion, se cade să-i adu-

— L-am luat ie!tin! Am dat in schimb costumul tatei.

Desen de E. Șabelnik

cem și cîteva flori din cele care știm că-i plac.

Se poate întîmpla ca în vestibul să găsim și alți oaspeți, veniți înainte de noastră. Oricît ne-ar fi de dragi, să nădăm friu liber bucuriei de a-i vedea înainte de a ne saluta cu gazdele. Dacă însă sint oameni necunoscuți — ceea ce se întîmplat la petreceri cu o societate mai eterogenă, cum e revelionul — să nu ne apucăm să ne prezentăm singuri. O ușoară înclinare a capului ajunge. Gazdele vor găsi apoi momentul potrivit să facă prezentările.

Se poate întîmpla ca ușa să nu o deschidă una dintre gazde, ci o altă persoană necunoscută. O salutăm și întrebăm de stăpîinii casei.

Să nu ne așezăm la masă primii și din proprie inițiativă — să așteptăm să fim invitați. Să nu uităm: întîi se așează stăpîna casei.

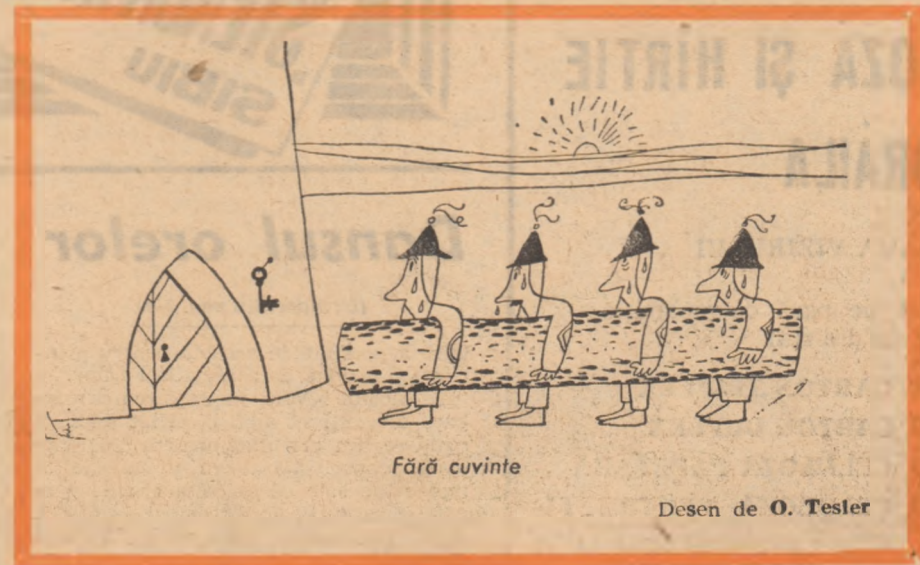
Dacă ceva ne-a indispus — o discuție sau o veste pe care am auzit-o — să nu arătăm: n-avem nici un drept să le stricăm și celorlalți petrecerea.

Oricît de buni prieteni am fi cu gazdele, să nu abuzăm de acest fapt, pretinzînd ba cutare mîncare favorită, ba cutare băutură care ne place, ba o anume muzică după care ne dăm în vînt etc., etc. În genere, să evităm să ne impunem gusturile, să nu ne angajăm în controverse dacă există păreri contrarii alor noastre (în special cînd sint ale gazdelor). În cazul că se deschide o discuție în care ne simțim tari, să ne spunem opinia fără să folosim prilejul pentru a face o demonstrație de erudiție.

Să ne interesăm cu prudență de ru-dele și cunoștințele celor de față. Nu-i exclus ca între timp să fi intervenit ceva neplăcut în relațiile lor sau să se fi întîmplat vreun necaz, așa încît întrebarea noastră ar putea fi stînjenoare.

În fine, să nu uităm că am venit să ne distrăm și nu să observăm ce nu-i chiar așa cum trebuie. Cu bună dispoziție, cu sufletul deschis, totul iese pînă la urmă exact așa cum trebuie.

M. Hodakov

Fără cuvinte

Desen de O. Tester